

แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

โดย

พระบัณฑิต ศรีชัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974 – 464 – 996 – 8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE APPROACH OF ECCLESIASTICAL – GENERAL EDUCATION SCHOOL
ADMINISTRATION IN EDUCATIONAL AREA 6**

By

PhraPandit Srichai

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2005

ISBN 974 – 464 – 996 – 8

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง“แนวทางการบริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6” เสนอโดย พระบัณฑิต ศรีชัย เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิสาข์ จิตวิตร)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร
3. อาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

..... / ..... / .....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

..... / ..... / .....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

..... / ..... / .....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

..... / ..... / .....

.....กรรมการ

(นายบุรี แก้วเล็ก)

..... / ..... / .....

K 44252207: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม

พระบัณฑิต ศรีชัย : แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 (THE APPROACH OF ECCLESIASTICAL - GENERAL EDUCATION SCHOOL ADMINISTRATION IN EDUCATIONAL AREA 6) อาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์, รศ.ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร, และ อ.ดร. ศรียา สุขพานิช. 123 หน้า. ISBN 974-464-996-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 และ 2) แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 20 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของกรมการศาสนา และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีดังนี้

2.1 งานวิชาการ ควรยึดธรรมเนียมโรงเรียนเป็นแนวทาง งาน/โครงการต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ควรปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และบุคลากรควรร่วมมือกันปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบตามแผน จัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป

2.2 งานธุรการ ควรยึดระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้องเป็นระบบ และมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรจัดเก็บหลักฐานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรมีการสรุปผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

2.3 งานปกครองนักเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ควรให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม กิจกรรมนักเรียนควรมีจุดเน้นทั้งทางพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญที่คำนึงถึงกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการปฏิบัติงาน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ควรยึดระเบียบงานปกครองนักเรียน ควรวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการปฏิบัติงาน

2.4 งานบริการ ควรมีจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจของสงฆ์ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควรสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการ ควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแบบบันทึกการดำเนินงานและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงาน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ลามมือชื่อนักศึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1 ..... 2..... 3 .....

K 44252207 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : ECCLESIASTICAL - GENERAL EDUCATION SCHOOL ADMINISTRATION

PHRA PANDIT SRICHAJ: THE APPROACHES TO ECCLESIASTICAL - GENERAL EDUCATION SCHOOL ADMINISTRATION IN EDUCATION SERVICE AREA VI. THESIS ADVISORS: ASST. PROF. PRASERT INTARAK, Ed.D., ASSOC. PROF. CHUANCHOM CHINATANGKUL, Ph.D., AND SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D., 123 pages ISBN 974-464-996-8

The purposes of this research were to find 1) the administration of the ecclesiastical – general education schools in Education Area VI , and 2) the approaches to ecclesiastical – general education school administration in Educational Area VI. The population consisted of 20 ecclesiastical - general education schools in Educational Area VI. The research instrument was a questionnaire on school administration according to the viewpoints of the Department of Religious Affairs and the focus group. Percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and content analysis were applied in data analysis.

The findings revealed as follows:

1. The administration of ecclesiastical – general education schools in Education Area VI, as a whole and as an individual aspect, was at moderate level.

2. The approaches to ecclesiastical – general education school administration in Education Area VI included:

2.1 Academic Affairs: Schools’ regulations should be followed; work projects should be appropriate and congruent with the monks’ and novices’ needs. There should be activities to promote various kinds of learning, and the people concerned of every party should participate in the activities. Academic performance handbooks should be provided. The plan should be followed continuously and systematically with the personnel’s cooperation. The inspection should be accorded with the plan and the schedule for inspection should be arranged; the inspection committee should be set up to check the personnel’s performance outcomes. The performance outcomes should be summarized, and the problems and hindrances arisen should be used as base information for future performance.

2.2 The Business Affairs. The relevant regulations should be followed regularly. The communities should take part and technologies be brought in planning. The regulations should be followed precisely and systematically. Jobs should be assigned to qualified personnel and the administrators should give them advices. Document filing should be systematic; evidences and documents should be checked, and inspection committee should be set up. There should be a summary and reports of the performance outcomes.

2.3 Students Governing. The plans should be congruent with the students’ needs, the people concerned should be participating and there should be focus points in the students’ activities in both prapariyattidhamma and general education with the consideration on ecclesiastical practices in accordance with monks’ regulations and disciplines. It was important that the performance should be taken seriously. The satisfaction in the performance should be checked. The students should participate in checking and the student governing rules should be followed. The problems and hindrances arisen should be analyzed and the data obtained should be used in modifying the working plan.

2.4 Services. There should be focus points and certain indicators of accomplishment relevant to monks’ religious practices, and responsible people should be appointed. The personnel’s participation should be emphasized, and satisfaction of services should be checked. There should be a continuous check, records of management, follow up and evaluation. Problems and hindrances should be analyzed and the data obtained should be used in modifying the working plan.

Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University, Academic Year 2005
Student’s Signature .....
Thesis Advisors’ Signatures 1 ..... 2 ..... 3 .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความเมตตากรุณา และอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร อาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช และ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์บุรี แก้วเล็ก อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารทุกคน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เขตการศึกษา 6 ที่ให้ความร่วมมือ อนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล เพื่อการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งอาจารย์ท่านอื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลแม้ไม่ได้กล่าวนามถึง ณ ที่นี้

ขอบคุณในน้ำใจเพื่อนๆ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 21 ทุกคนที่ให้คำแนะนำ กำลังใจอันดียิ่ง นอกจากการช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นธุระในการค้นคว้าข้อมูลแล้ว ยังช่วยติดต่อประสานงานให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระธรรมบัณฑิต (ทองใส กตุโร) อดีตเจ้าอาวาส วัดนิเวศธรรมประวัติ พระราชวินัยสุนทร (สำเภา ตีสาวโร) เจ้าอาวาสวัดนิเวศธรรมประวัติ ท่านผู้ช่วยเจ้าอาวาส ผู้บริหาร พระคณาจารย์ และคณาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ วัดนิเวศธรรมประวัติทุกรูป/ทุกท่าน ที่ให้โอกาสและเป็นธุระอย่างดีในการทำวิจัย ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระราชวินัยภรณ์ เจ้าอาวาสวัดเสนาหา พระอาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ และที่พักสำหรับการศึกษาเล่าเรียน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหา.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามของการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	16
การบริหารการศึกษา.....	16
ความหมายของการบริหารการศึกษา.....	16
ความสำคัญของการบริหารการศึกษา.....	18
กระบวนการบริหารการศึกษา.....	19
การบริหารงานวิจัย.....	21
ประวัติความเป็นมาของการบริหารงานวิจัย.....	21
กระบวนการบริหารงานวิจัย.....	22
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	24
ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	25
รูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	26

บทที่	หน้า
การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	28
ขอบข่ายการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	29
การบริหารงานวิชาการ	29
การบริหารงานธุรการ	32
การบริหารงานปกครองนักเรียน	34
การบริหารงานบริการ	37
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6	39
การสนทนากลุ่ม	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
สรุป	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	49
ระเบียบวิธีวิจัย.....	49
แผนแบบการวิจัย.....	50
ประชากร.....	50
ตัวแปร.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	57
สรุป.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	59
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.....	61
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.....	70

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
การอภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	80
ข้อเสนอแนะของการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ ทดสอบเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล	91
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	101
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ภาคผนวก จ แบบการสนทนากลุ่ม	113
ประวัติผู้วิจัย.....	123

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	วัฏจักรเดมมิ่ง.....	24
2	ประชากรและผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6.....	51
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม.....	52
4	ข้อมูลแสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
5	การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม.....	61
6	การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานวิชาการ จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง.....	62
7	การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานธุรการ จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง.....	64
8	การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานปกครองนักเรียน จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง.....	66
9	การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานบริการ จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง.....	68

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	12
2 ขอบเขตของการวิจัย.....	14
3 การบริหารงานวัฏจักรเคมี.....	22
4 แผนผังการจัดที่นั่งในการสนทนากลุ่มที่โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา.....	121
5 แผนผังการจัดที่นั่งในการสนทนากลุ่มที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย.....	122

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาเป็นเรื่องที่หลายประเทศต่างก็ให้ความสำคัญ เพราะการศึกษาเป็น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญา โดยต่างก็มุ่งเน้นให้ บุคลากรของตนสามารถที่จะแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งรัฐบาลของแต่ละประเทศต่างก็พยายามร่าง กฎหมายหรือออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ให้มีความทันสมัยและสามารถนำไปพัฒนา การศึกษาของตน พร้อมกันนั้นรัฐบาลไทยก็ได้ออกกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 43 ได้บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้อง คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน¹ พร้อมกันนั้นมาตรา 81 ระบุให้รัฐ ต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุง การศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมสร้างเสริมความรู้และปลูกฝัง จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษา ฉบับแรกของประเทศไทย ที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดเนื้อหา สาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาก นับตั้งแต่การกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา ที่ เน้นการพัฒนาคน²

ในหมวดระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 15 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการผสมผสานและการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ระหว่างรูปแบบ

---

¹ธีระพล อรุณะกสิกร และคนอื่นๆ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรุงเทพฯ: วิญญูชนจำกัด, 2541), 21.

²เรื่องเดียวกัน, 32.

เดียวกัน และต่างรูปแบบกันได้³ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้มองเห็นความจำเป็น ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา หรือต้องมีการปรับระบบการศึกษาใหม่ เนื่องจากสภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันและการจัดการศึกษาของรัฐที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาบางประการที่สะสมอยู่ กล่าวคือ ยังไม่สามารถจัดได้ทั่วถึงและครอบคลุม โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับ ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ การบริหารและการจัดการตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสภาพการจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาจนถึงในปัจจุบัน พบว่า มีปัญหาทางด้านระบบบริหารและการจัดการ ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา หลักสูตร คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ยังขาดความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ ขาดความมีจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นครู จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานสูงในระดับสากล ให้สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างดีมีความสุข และร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนประเทศชาติและสังคมโลก⁴

การจัดการศึกษาของสงฆ์เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีเยาวชนกลุ่มหนึ่งให้ความสนใจ และพ่อแม่ผู้ปกครองสนับสนุนให้เลือกทางเลือกนี้เพื่อให้บุตรหลานได้ศึกษาเล่าเรียนในวัด ซึ่งการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ เป็นสถานศึกษาที่ปลอดภัยและยาเสพติด การจัดการศึกษาประเภทนี้มุ่งหวังจะจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาแต่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยวัดจะเป็นผู้จัดหาที่อยู่ อาหาร ผ้าไตรจีวรให้ผู้เรียน ซึ่งส่วนมากผู้เรียนจะพักอยู่ประจำในวัด และในสภาพการณ์ที่ยังมีเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากที่ยังขาดโอกาส หรือด้อยโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษา ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีเจตจำนงถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อจะยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึง และมี

³ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543), 9.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย : แนวการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542), 11.

คุณภาพ พระภิกษุสามเณรซึ่งเป็นพลเมืองของชาติเหมือนกันกับบุคคลทั่วไป จึงมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขึ้น และได้ระบุในการจัดการศึกษาของสงฆ์ว่า ให้รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้เรียนอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันกับการที่รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติของรัฐ ซึ่งมีเหตุผลคือ มีเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจและพ่อแม่ผู้ปกครองก็สนับสนุนให้เลือกทางเลือกนี้เพื่อการศึกษา แต่ในสภาพปัจจุบันระบบการศึกษาระบบนี้ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการใกล้เคียงกับโรงเรียนปกติ รัฐจึงควรสนับสนุนให้การศึกษาระบบนี้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการ คือ 1) จัดระบบให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาหลักพระพุทธศาสนาทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเพื่อให้เป็นพื้นฐานเพียงพอที่จะอบรมสั่งสอนประชาชนในทางคุณธรรมศีลธรรมได้ 2) ให้รัฐจัดงบประมาณสนับสนุนและระดับทุนร่วมกับสถาบันศาสนา เพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับทางเลือกนี้เท่าเทียมกับการจัดการศึกษาของทางเลือกอื่นๆ 3) จัดระบบการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมากขึ้น⁵

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาวัดมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของคนไทย เพราะวัดเป็นแหล่งความรู้ของประชาชนทุกคน จนกระทั่งเมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์ระบบการศึกษาสมัยใหม่จากตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยมากขึ้น บทบาททางการศึกษาที่ทางวัดเคยมีก็เริ่มลดลง ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 การศึกษาของประเทศไทยได้แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ สายสามัญและอาชีพ และสายพระปริยัติธรรม โดยสายสามัญและอาชีพนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐบาล และ เอกชนที่จะจัดบริการการศึกษาให้กับประชาชนทั่วไปซึ่งใช้สถานที่ก็คือโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่จัดการศึกษา ส่วนสายพระปริยัติธรรมนั้นยังใช้ระบบเดิมคือใช้วัดเป็นสถานที่จัดการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร⁶

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้า ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้น 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้

⁵กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ ฯ: การศาสนา, 2542), 23-25.

⁶สมชาย บัวเล็ก, “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก่อน พ.ศ. 2535” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540), 10.

เจริญก้าวหน้าขึ้นมาตามลำดับ ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมาเรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรม และความรู้ชั้นมัธยมโดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เข้ามาเรียน และเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาได้ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่งมีพระภิกษุสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษา จึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า “โรงเรียนบาลีวิสามันตศึกษาสำนักเรียนวัด” โดยมติดคณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามันตศึกษาสำนักเรียน วัดเปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วก็ยังสามารถรับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วยด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่างๆ อย่างกว้างขวาง จึงทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาระบบและบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนมากต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) แม่กองบาลีสนามหลวง ได้จัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีแผนใหม่ขึ้นมา มีวิชาบาลี วิชาธรรม และได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามันตศึกษาสำนักเรียนวัด โดยให้พระภิกษุสามเณรเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีแผนใหม่แทน แต่ปรากฏว่าไม่เป็นที่นิยม เพราะส่วนใหญ่พระภิกษุสามเณรพอใจเรียนเพื่อให้ได้ประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื่อกันเป็นนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้นโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้าง ทำให้การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เกิดความสับสนเป็นอันมาก ขณะเดียวกันมีผู้แทนราษฎร์ได้ยื่นเรื่องขอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร หลังจากนั้นกรมการศาสนาจึงได้ร่วมมือกับกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรม และวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบ แต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเองและโดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา พ.ศ. 2535 (ใช้ในปัจจุบัน)⁷ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสม แก่ภาวะของพระภิกษุสามเณรที่จะศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรที่ทำให้การศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งให้พระภิกษุสามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณเพศ ช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมปรับตัวเข้ากับสังคมได้และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์มุ่งให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาในระดับสูงขึ้นไปในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย⁸

จากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2514⁹ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง สำหรับการจัดการเรียนการสอนใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2524 และหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534 ของกรมวิชาการ การประเมินผลการเรียน ประเมินตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเรื่องการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534¹⁰ ในการศึกษาพระปริยัติธรรม มีความสำคัญยิ่งต่อพระพุทธศาสนาเพื่อที่จะทำให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษา และทำความเข้าใจในฐานะศาสนทายาททางพระพุทธศาสนาประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นอีกเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2535¹¹ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร โดยกองพุทธศาสนศึกษา ในฐานะเป็น

⁷วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2541), 3-4.

⁸พระราชวรมณี (ประยูทธ ปยุตโต), สถาบันสงฆ์กับสังคมปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2521), 336.

⁹วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2541), 7-9.

¹⁰เรื่องเดียวกัน, 111.

¹¹สุทธีวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ, คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2536), 178.

หน่วยงาน สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบในการสนองงานของรัฐและคณะสงฆ์ โดยมีภารกิจสำคัญในหลายภารกิจ เช่น การจัดการศึกษาของสงฆ์เป็นการจัดการศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองพุทธศาสนศึกษาคือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร เริ่มการศึกษาดังแต่ปีพุทธศักราช 2514 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 โดยให้วัดที่มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ นักเรียน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ขออนุญาตจัดตั้งต่อกรมการศาสนา โดยความเห็นชอบของประธานคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ (สมเด็จพระสังฆราช) กรมการศาสนาจึงจะเสนอกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาอนุญาตต่อไป โดยใช้หลักสูตร สายสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เพิ่มเติมวิชาการทางพระพุทธศาสนา¹² ซึ่งเดิมที่กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่โดยตรงที่จะส่งเสริม สนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการ และงบประมาณแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ทางวัดต่างๆ ขออนุญาตจัดตั้งขึ้น แต่ในปัจจุบันกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่โดยตรงที่จะส่งเสริม สนับสนุน ทั้งทางด้านวิชาการ และงบประมาณแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ทางวัดต่างๆ ขออนุญาตจัดตั้งขึ้น การบริหารโรงเรียนนับว่ามีความซับซ้อนในระบบมากกว่าแผนกธรรมและแผนกบาลี ทั้งในด้านกฎระเบียบ และการจัดการ เพราะต้องเกี่ยวข้องกับทางราชการหลายฝ่าย ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่จะต้องถูกต้อง ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ การดำเนินการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงจะถูกต้องและเจริญก้าวหน้าควบคู่กับการศึกษาของชาติ และศาสนา¹³ การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับการจัดการศึกษาสังกัดอื่นในการปฏิรูปการศึกษานั้น จึงขึ้นอยู่กับการบริหารที่มีประสิทธิภาพ¹⁴ ฉะนั้นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในอนาคตอันใกล้นี้ให้มีประสิทธิภาพเกิด

¹²วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2541), 43-49.

¹³กรมการศาสนา, คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (เชียงใหม่ : เจริญวิวัฒน์การพิมพ์, 2537), คำนำ.

¹⁴กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2542), 78-79.

ประโยชน์สูงสุดนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมในวิธีการหรือขั้นตอนกระบวนการบริหารงานโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาสงฆ์ การจัดการและการบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหลักการและโครงสร้างสอดคล้องกับการจัดการและการบริหารการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่จัดเพื่อให้นักเรียนประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ในนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและพฤติกรรมของบุคคลที่ทำหน้าที่ด้านต่างๆ อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยและการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล แบ่งงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล¹⁵

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น มีโครงสร้างการดำเนินงานคล้ายๆ กับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไปที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ซึ่งมีงานบริหารที่โรงเรียนรับผิดชอบ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ¹⁶ การดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามสภาพการแบ่งงานในโรงเรียนดังกล่าว ในภาพรวมที่ผ่านมา พบว่า การบริหารการศึกษายังขาดการวิเคราะห์วิจัย เพื่อให้การจัดการสอดคล้องกับทางราชการในด้านนโยบายการบริหารงานในโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอและต่อเนื่อง¹⁷

ปัญหา

จากการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีบทบาท 2 ประการ คือ ประการแรกการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่เป็นสถาบันฝึกอบรมศาสนทายาท คือ ให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สืบต่ออายุของพระศาสนาต่อไป บทบาทประการที่สองคือเป็นทางฝ่ายของผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในระบบการศึกษาของรัฐให้มี

¹⁵กรมสามัญศึกษา, การวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: โฉมสีตการพิมพ์, 2544), 338.

¹⁶กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 (กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา, 2540), 3-10.

¹⁷ปิยะ พันลำ, รายงานประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ป.ท.,2537), 21.

โอกาสได้รับการศึกษา จากบทบาททั้งสองประการนี้ในการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงประสบปัญหาหลายประการ ประกอบไปด้วย

1. ปัญหาในด้านระบบการศึกษา การศึกษาที่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษามีหลายประเภท และไม่มีความสัมพันธ์กันเลย โดยแบ่งเป็นการศึกษาที่เป็นระบบของคณะสงฆ์โดยเฉพาะเป็นอิสระต่างจากจากระบบของรัฐเรียกว่าการศึกษาด้านปริยัติธรรม ประเภทต่อมาเป็นการศึกษาที่อยู่ในระบบของรัฐหรือจัดให้สอดคล้องกับระบบของรัฐ ได้แก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และประเภทการศึกษาที่จัดขึ้นเป็นอิสระต่างหากจากระบบของคณะสงฆ์และระบบของรัฐ ได้แก่โรงเรียนอภิธรรม จิตตภาวันวิทยาลัย จึงทำให้เกิดความสับสนทั้งผู้เรียนคือพระภิกษุสามเณร ตลอดจนผู้ให้การศึกษาคือครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา รวมทั้งประชาชนทั่วไป

2. ปัญหาด้านการบริหารและการดำเนินการ โดยการบริหารจัดการนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสแต่ละวัดหรือแต่ละท้องถิ่นดำเนินการเอง ทำให้การศึกษาคณะสงฆ์ห่างเหินและระบบที่แน่นอนไม่ได้ การบริหารและการดำเนินการแบบต่างคนต่างทำจึงหาประสิทธิภาพไม่ได้ แต่ละวัดก็จะจัดตามทุนและกำลังของตน ข้อสำคัญคือการเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสด้วย ครูผู้สอนตามวัดในส่วนภูมิภาคส่วนมากก็เป็นเจ้าอาวาสทำการสอนเอง โดยที่มีจำนวนไม่น้อยที่ตนเองมีความรู้ที่ไม่แตกฉาน การสอนส่วนใหญ่จึงเป็นแบบท่องจำ ทำให้สภาพการเรียนส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน ประกอบกับเจ้าอาวาสส่วนมากมีภาระในด้านอื่น ๆ มากอยู่แล้ว โดยเฉพาะกิจนิมนต์ ทำให้ไม่มีเวลามากพอที่จะบริหารและดำเนินการจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณรให้มีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาด้านผู้รับการศึกษา บางสถานศึกษามีจำนวนพระภิกษุสามเณรน้อย เพราะส่วนมากนิยมบวชตามประเพณีเฉพาะช่วงเข้าพรรษา ทำให้พระภิกษุสามเณรไม่สนใจที่จะศึกษาเล่าเรียน ประกอบการครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอนเป็นส่วนใหญ่ทำให้สภาพการเรียนการสอนจึงน่าเบื่อหน่าย และพื้นฐานทางการศึกษาและประสบการณ์ของผู้เรียนแตกต่างกันมากเนื่องจากมีความแตกต่างกันด้านอายุแต่ก็ต้องเรียนระดับเดียวกัน เรียนวิชาเดียวกันและตามหลักสูตรเดียวกัน จึงยากที่จะจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปัญหาด้านการขาดแคลนปัจจัยหนุน อุปกรณ์การสอน ตลอดจนอาคารเรียนรวมทั้งตำราเรียนและตำราสอนซึ่งต้องหวังพึ่งบุญจากชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ ซึ่งเงินงบประมาณที่ช่วยเหลือจากทางราชการก็น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนพระภิกษุสามเณรและผู้เรียน การที่คณะสงฆ์ได้รับเงินอุดหนุนและงบประมาณเพื่อการศึกษาจำนวนน้อยเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล

5. ปัญหาด้านคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา เป็นปัญหาที่ต่อเนื่องจากปัญหาข้างต้นซึ่งระบบการศึกษาขาดความชัดเจน การบริหารขาดประสิทธิภาพ ผู้รับการศึกษาเป็นผู้ด้อยโอกาสจากระบบการศึกษาของรัฐ ประกอบกับเงินอุดหนุนไม่เพียงพอทำให้การจัดการเรียนการสอนจึงขาดคุณภาพ¹⁸

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
2. เพื่อทราบแนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6

ข้อคำถามของการวิจัย

1. การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมติฐานไว้ดังนี้ คือ การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 อยู่ในระดับปานกลาง

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ทฤษฎีการบริหารการศึกษามีหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ฟาโยล์ (Fayol) ได้เสนอขั้นตอนการบริหาร 5 ประการ คือ 1) การวางแผน (to plan) 2) การรวบรวมเครื่องมือ กำลังคน และวัสดุ (to organize) 3) การสั่งการบังคับบัญชาให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ (to command) และ 4) การประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน (to coordinate) 5) การควบคุมให้งาน

---

¹⁸สมบัติ เจนสระคู, “การศึกษาคือสิทธิและหน้าที่,” วารสารพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 2,5 (ธันวาคม-มกราคม 2548) : 18-30.

ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ (to control)¹⁹ นอกจากนี้ แม็กเกรเกอร์ (McGregor) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบริหารไว้ดังนี้ ทฤษฎี X ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานที่ว่า 1) คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ 2) คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้สั่งการ 3) คนเห็นแก่ตนเองมากทำองค์การ 4) คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 5) คนมักโกง และหลอกลวง ทฤษฎี Y ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานที่ว่า 1) คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ชยัน 2) คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้ 3) คนมีความคิดริเริ่มในการทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง 4) คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ²⁰ เซียร์ (Sears) กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่ามี 5 ประการ คือ 1) การวางแผน(planning) 2) การจัดองค์การ (organizing) 3) การมอบหมายงานหรือการวินิจฉัยสั่งการ (directing) 4) การประสานงาน (coordinating) 5) การควบคุม (controlling)²¹ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งอเมริกา (AASA) แนะนำกระบวนการ 5 ขั้น คือ 1) การวางแผน (planning) 2) แสวงหา (allocating) 3) การกระตุ้น (stimulating) 4) ประสานงาน (coordinating) 5) ประเมินผล (evaluating) นอกจากนี้ยังมีกระบวนการบริหาร 7 ขั้น ของ เกร็ก (Gregg) คือ 1) การตัดสินใจ (decision making) 2) การวางแผน (planning) 3) การจัดองค์การ (organizing) 4) การสื่อสาร (communicating) 5) การใช้อิทธิพล (influencing) 6) การประสานงาน(coordinating) 7) การประเมินผล (evaluating) และ ดริคเกอร์ (Drucker) ได้คิดค้นการบริหารตามวัตถุประสงค์ (management objectives : MBO) มีขั้นตอนในการบริหาร 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์และการวางแผน 2) การมอบหมายงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ 3) ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ 4) การประเมินผลงานตามหลักของ MBO โดย MBO เป็นแนวคิดในการบริหารที่มุ่งเป้าหมายหรือตามวัตถุประสงค์ และผลงาน²² ส่วนแคมเบลล์ (Campbell) และคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือ 1) การวินิจฉัยสั่งการ หรือ การตัดสินใจ (decision-Making) 2) การวางโครงการ หรือ การวางแผน

¹⁹Fayol's Five Functions of Management, Fayol's Principles of Administration [online], เข้าถึงเมื่อ 3 กรกฎาคม 2548. สืบค้นจาก <http://faculty.uwb.edu/wfreytag/MGI0102/sld015.htm>.

²⁰ McGregor, Douglas. The Human Side of Enterprise (New York : McGraw - Hill Book Company, 1960), 15-30.

²¹ Jesse B. Sears, The Nature of Administration Process (New York : McGraw-Hill Book Co., 1959), 17 – 36 .

²² กิตติ ชีรสานต์, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ม.ต้น - ม.ปลาย. (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2539), 42-102.

(programming) 3) การเสริมกำลังบำรุง (stimulating) 4) การประสานงาน (coordinating) และ 5) การประเมินผล (appraising)²³ จากกระบวนการบริหารดังกล่าว ผู้วิจัยคิดว่าการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพยังสามารถดำเนินการได้โดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่

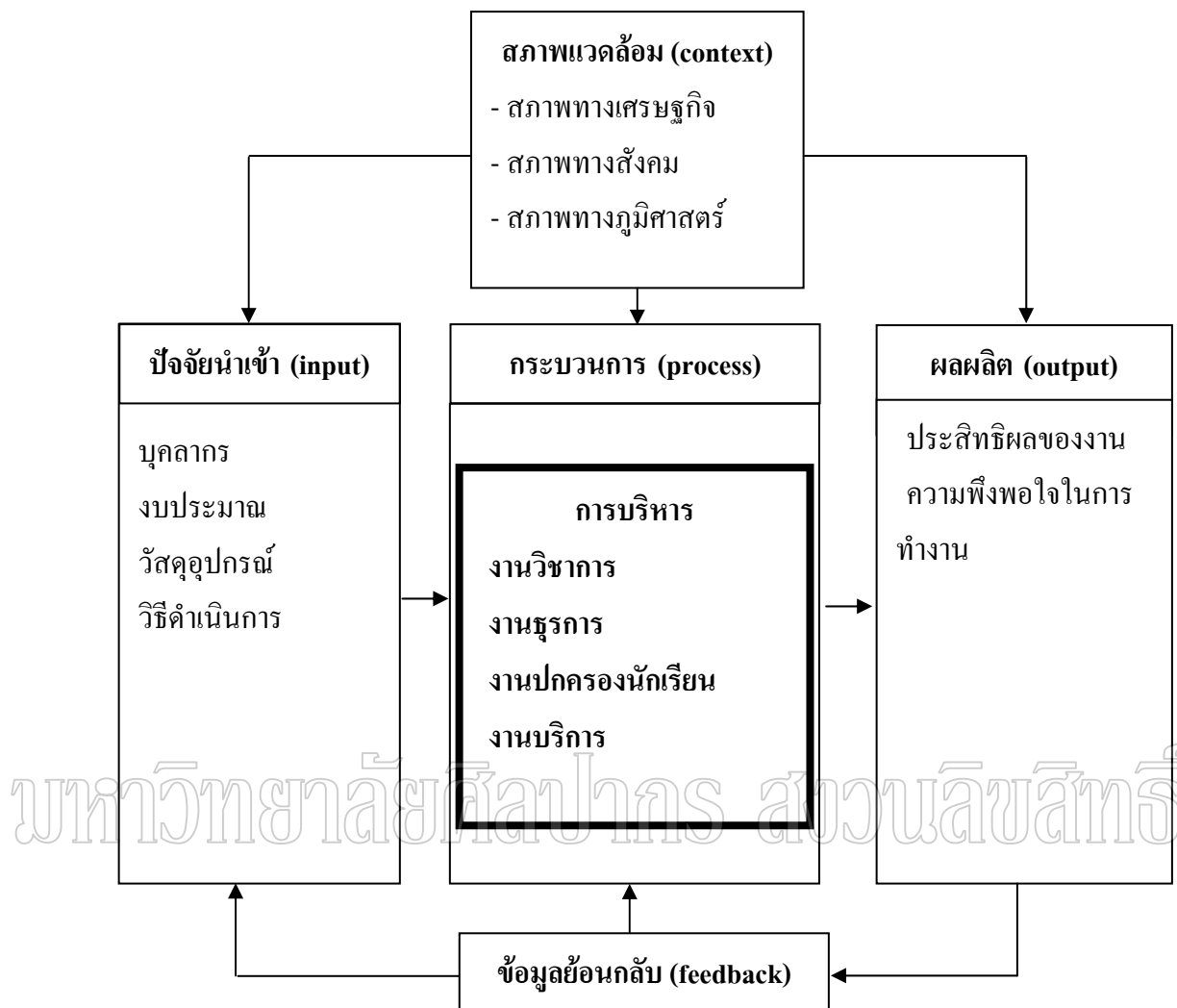
1) ปัจจัยนำเข้า (input) จะเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารซึ่งประกอบด้วย 4m คือ บุคลากร (man) เงินงบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และ วิธีดำเนินการ(method) 2) ปัจจัยกระบวนการ (process) จะเป็นวิธีดำเนินงานประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ กระบวนการบริหารโดยนำกระบวนการบริหารควบคุมคุณภาพตามทฤษฎีของเดมมิ่งที่เรียกว่า วัฏจักรเดมมิ่ง (deming cycle) มาใช้ในหลายๆ กิจกรรมของการบริหารงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน (plan) ขั้นตอนการปฏิบัติ (do) ขั้นตอนการตรวจสอบ (check) และขั้นตอนการแก้ไขปรับปรุง (action) และอีกฝ่ายคือการบริหารงานของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครอง นักเรียน และงานบริการ 3) ปัจจัยผลผลิต (output) ซึ่งเป็นผลจากการบริหาร คือ ประสิทธิภาพของงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ความพึงพอใจในการทำงาน และ ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ที่มีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันกับองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน²⁴ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

²³Ronald F. Campbell, Introduction to Educational Administration (Boston : Allyn Bacon, Inc., 1967), 176-178.

²⁴Daniel Katz and Robert L. Khan, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2539), 19-24.

: Daniel Katz and Robert L. Khan, The Social Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ตามแนวคิดของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการซึ่งแบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานธุรการ 3) การบริหารงานปกครองนักเรียน 4) การบริหารงานบริการ²⁵ โดยใช้วัฏจักรเดมมิ่ง (deming cycle) ประกอบไปด้วย 1) การวางแผน (plan-P) 2) การปฏิบัติ (do-D) 3) การตรวจสอบ (check-C) 4) การแก้ไขปรับปรุง (action-A)²⁶ ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 2

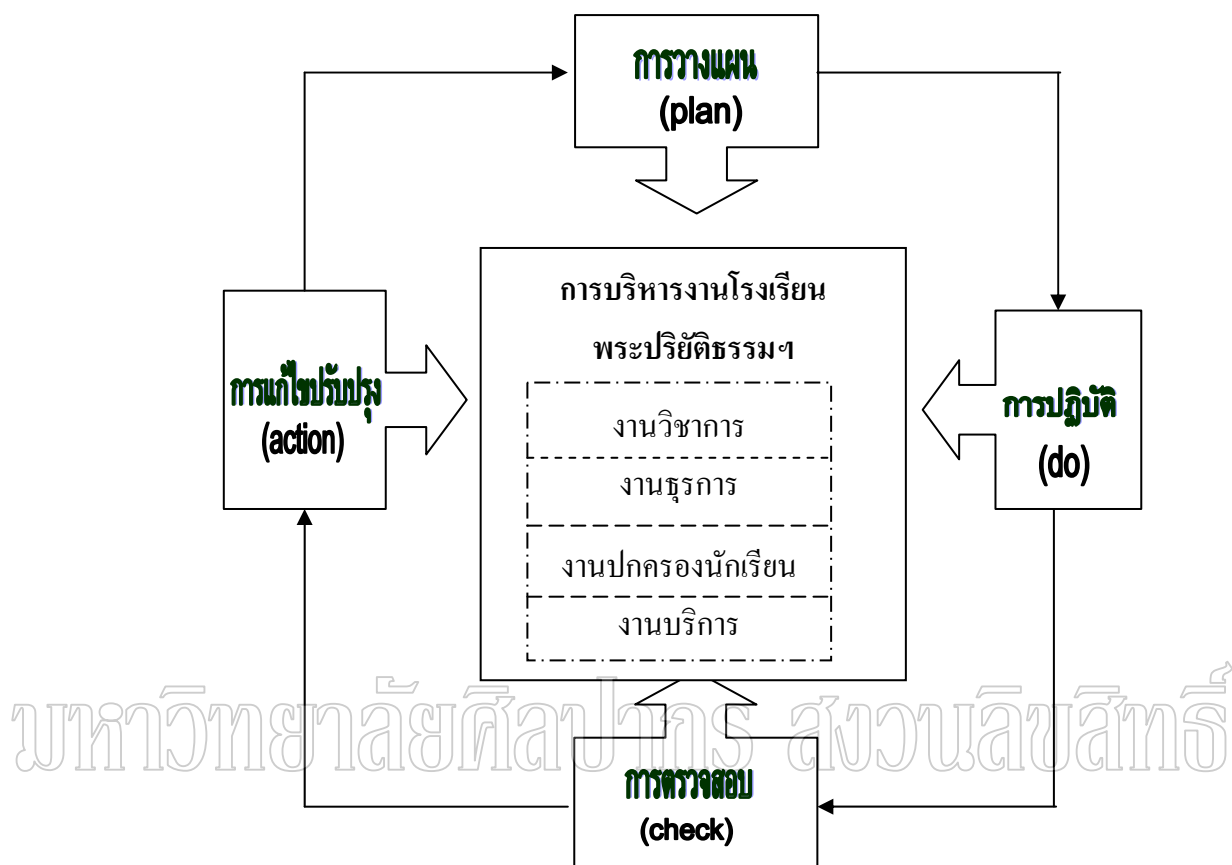
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

²⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, เทคนิคการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2539 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2539).19-24.

²⁶ Edwards W. Deming, Sample Design in Business Research (New York : John Wiley & Sons, 1990),52.

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปรีดิธรรม แผนก
สามัญศึกษา 2539 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2539).19-24.

: Edwards W. Deming, Sample Design in Business Research (New York : John Wiley &
 Sons, 1990), 52.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนประกอบไปด้วย งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ ซึ่งในแต่ละงานใช้วัฏจักรเดมมิ่ง ได้แก่ การวางแผน (plan-P) การปฏิบัติ (do-D) การตรวจสอบ (check-C) และ การแก้ไขปรับปรุง (action-A)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 หมายถึง โรงเรียนที่วัดในพระพุทธศาสนาจัดตั้งขึ้นในที่ดินของวัด เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ซึ่งเป็นพื้นที่หน่วยงานที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดไว้สำหรับการบริหารควบคุมดูแลโรงเรียนในสังกัด โดยเขตการศึกษา 6 ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาท และ อุทัยธานี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา การบริหารอย่างมีคุณภาพ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การสนทนากลุ่ม (focus groups) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรายละเอียดในแต่ละหัวข้อมีดังนี้

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์
ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างบุคลากรและความสามารถของบุคคล และการนำประโยชน์จากวัสดุสิ่งของอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ และไม่เพียงแต่พัฒนาเยาวชนของชาติเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งในการพัฒนาบุคลากรต่างๆ ของโรงเรียนด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์¹ ได้กล่าวว่าการบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาในการทำงานให้ได้มา ซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพ การบริหารการศึกษานั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลายประกอบไปด้วย ชงชัย สันติวงษ์² ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และ

---

¹ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์ อ้างถึงในสมทรง ปัจจวงษ์, “ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น” (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543), 3.

ขณะเดียวกันก็ต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุดด้วย² ชเนศ นาคะวิทย์ ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่³ ชุมพล รัตน์เลิศลภ กล่าวว่าการบริหารการศึกษา (Administration of Education) หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม รวมทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และ คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้เป็น 2 นัย คือ (1) การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดการ ควบคุม ดูแล และอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอนให้ดำเนินไปตามนโยบาย เป้าหมายที่วางไว้ เช่น การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน การจัดนักเรียนเข้าชั้น การจัดการการสอน การจัดกิจกรรม การปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนการสอน และการจัดการแนะแนว เป็นต้น แต่ไม่ได้หมายความถึงงานด้านธุรการต่างๆ เช่น การบริหารงานงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ ฯลฯ (2) การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดการ ควบคุม และอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการของโรงเรียนทุกอย่าง เช่น การเรียน การสอน และงานธุรการต่างๆ ด้วย เพราะกิจกรรมทั้งหมดเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การบริหารการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ได้อธิบายความหมายของการบริหารการศึกษาพอจะอนุมานนำมาใช้เป็นความหมายของงานบริหารโรงเรียน ได้ว่า งานบริหารโรงเรียน หมายถึง การสั่งการ การควบคุมดูแลงานและการจัดกิจกรรม

² ชงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2538), 123.

³ ชเนศ นาคะวิทย์, “สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา สังกัดส่วนกลาง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540), 10.

ต่างๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้นนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตรงตามเป้าหมายทุกประการ⁴

จากความหมายของการบริหารการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งเป็นการดำเนินการของกลุ่มบุคคล ตามวิถีทางที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากที่สุดและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านความรู้ความสามารถ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเจริญก้าวหน้าเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารการศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ หากปราศจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายการบริหารการศึกษาย่อมไม่บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลแต่ละคนที่มิบทบาทและหน้าที่ในสถานศึกษา ย่อมเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานการศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น ถ้าผู้บริหารการศึกษามีเทคนิคและวิธีการบริหารที่ดี การบริหารการศึกษาก็มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติโดยส่วนรวม อีกทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอีกด้วย และจากที่ได้กล่าวมาจึงพูดได้ว่า การบริหารการศึกษาก็มีความสำคัญไม่น้อยเหมือนกัน สอดคล้องกับแนวความคิดของ วิชัย โภสุวรรณจินดา ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า มีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนขนาดต่างๆ จากหมู่บ้านเป็นเมือง เป็นประเทศ การที่คนมารวมตัวกันเป็นกลุ่ม ย่อมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและบังเกิดความเจริญก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นที่จะต้องจัดระบบและระเบียบต่างๆ ในการทำงานร่วมกัน ความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบและระเบียบเพื่อการดำเนินกิจการต่างๆ ร่วมกันนี้ คือสาเหตุที่ก่อให้เกิด “สถาบันสังคม” และ “การบริหาร” ขึ้น สถาบันสังคมต่างๆ จะดำเนินงานภารกิจเพื่ออำนวยประโยชน์สุขของสมาชิกและเพื่อความเจริญของสังคมอย่างแท้จริงได้นั้น จำเป็นต้องจัด “องค์การบริหาร” ที่เหมาะสมกับลักษณะกิจการของตนและ “การบริหาร” จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำ

⁴ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: McGraw-Hill, 1973), 14 -15.

ให้สังคมเจริญก้าวหน้า' นอกจากนั้น วิจิตร ศรีสอาน ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของระบบบริหารการศึกษากับระบบบริหารอย่างอื่นไว้ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (purpose) ของการจัดการศึกษานั้น ไม่ได้มุ่งผลกำไรในด้านวัตถุประสงค์มุ่งพัฒนาคนให้เจริญงอกงามทุกๆ ด้าน การพัฒนาคนนั้นเห็นผลช้าและวัดได้ยาก ยิ่งระดับสูงขึ้นไปก็ยิ่งยากมาก กำไรในการศึกษาก็คือการพัฒนาคนหรือคนมีคุณภาพและคุณธรรม

2. ประชากร (people) ในระบบการศึกษามี 2 ประเภท คือ

2.1 ครู อาจารย์ เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ลักษณะนิสัย เจตคติ แตกต่างไปจากอาชีพอื่น บุคคลประเภทนี้เรียกว่า ผู้ให้บริการ

2.2 ผู้มารับบริการ ได้แก่ เด็ก เยาวชนยังไม่มีรายได้ และยังมีได้ประกอบอาชีพเป็นหลักฐานเหมือนอาชีพอื่น เช่น ทางฝ่ายปกครอง ผู้รับบริการเป็นผู้บรรลุนิติภาวะหรือด้านธุรกิจการค้า ผู้มารับบริการเป็นผู้มีรายได้ เป็นต้น

2.3 กรรมวิธี (process) ในการดำเนินงานต่างกันกับการบริหารอย่างอื่น กล่าวคือ กรรมวิธีในการถ่ายทอดความรู้ และการจัดโรงเรียนนั้นหน่วยงานอื่นไม่สามารถจะนำไปใช้ได้ ผู้ที่มีได้รับการศึกษาด้านนี้มา โดยเฉพาะไม่อาจจัดให้ได้ดี

2.4 ผลผลิต (product) ทางการศึกษาไม่เหมือนผลผลิตของอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่นเพราะว่าการศึกษานั้นรับเด็กเข้ามาเป็นคน พอออกไปก็เป็นคนเหมือนเดิม แต่อาจจะต่างในคุณลักษณะดีขึ้น ส่วนด้านอุตสาหกรรมนั้นรับวัตถุดิบเข้ามาเป็นรูปอย่างหนึ่ง แต่เมื่อผลิตออกไปเป็นอีกรูปหนึ่ง เช่น โรงงานทอผ้ารับฝ้ายเข้ามาผลิต และเมื่อผลิตออกไปก็เป็นผ้าชนิดต่างๆ ไม่เป็นฝ้ายเหมือนเดิมแล้ว'

กระบวนการบริหารการศึกษา

ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลนั้นกระบวนการในการบริหารจัดการสถานศึกษานับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งกระบวนการบริหารการศึกษานั้นมีนักวิชาการได้ให้แนวทางไว้ประกอบด้วย กุลลิก และ เฮอร์วิก (Gulick and Urwick) กำหนดกระบวนการบริหารไว้ใน "paper on the sciences of administration"

---

¹วิจิตร ศรีสอาน , การบริหารโรงเรียน : บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2537), 24-25.

²วิรัช สงวนวงศ์วาน, การบริหารครบวงจร (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมสพับลิชชิงจำกัด, ม.ป.ป.), 25-26.

ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้น มีอักษรย่อว่า “POSDCORB” ประกอบด้วย 1) การวางแผน (planning) หมายถึง การวางแผนงานหรือโครงการไว้อย่างกว้างๆว่าจะปฏิบัติอย่างไร มีวิธีปฏิบัติและระบุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติการ 2) การจัดองค์การ (organizing) การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน รวมถึงการกำหนดลักษณะการติดต่อประสานงานตามลำดับชั้นของหน้าที่สูงต่ำต่างกัน 3) การจัดบุคลากร (staffing) หมายถึง การจัดคนเข้าทำงานเริ่มจากการสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง การพัฒนา บำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่ง 4) การบังคับบัญชา (directing) หมายถึง การสั่งงานหลังจากพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว รวมถึงการติดตามให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ 5) การประสานงาน (co-ordination) หมายถึง การประสานงานภายในองค์การให้เข้ากันได้เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยดี ไม่มีการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน แต่ให้ทุกฝ่ายประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ 6) การรายงาน (reporting) หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไปได้ เป็นระยะให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความคืบหน้าของงานในหน่วยงาน การรายงานต้องบันทึกให้เป็นหลักฐาน มีการวิจัยและประเมินผลพร้อมกันตรวจสอบเป็นระยะ 7) การจัดงบประมาณ (budgeting) การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนงานหรือโครงสร้างการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม⁷ พายอล (Payol) ได้เสนอกระบวนการบริหารเป็น 5 อย่าง คือ 1) การวางแผน (to plan) 2) การจัดองค์การ (to organize) 3) การบังคับบัญชา (to command) 4) การประสานงาน (to coordinate) 5) การควบคุม (to control)⁸ เซียร์ (Sears) ได้กำหนดกระบวนการบริหารไว้ 5 อย่าง คือ 1) การวางแผนหรือโครงการ (planning) 2) การจัดองค์การ (organizing) 3) การอำนวยการ (directing) 4) การประสานงาน (coordinating) 5) การควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน (controlling)⁹ เกร็ก (gregg) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร 7 อย่าง คือ 1) การตัดสินใจสั่งการ (decision making) 2) การวางแผน (planning) 3) การ

⁷Luther Gulick and Lyndall Urwick, อ้างถึงใน ศิริอร ชันชหัตต์, องค์การและการจัดการ (กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์, 2536), 44- 48.

⁸Henri Payol, General and Industrial Administration (London : Sir Isaac Pitman & Sons, Ltd., 1949), 127 – 128.

⁹Jesse B. Sears, The Nature of the Administrative Process (New York : McGraw – Hill Book Company, 1950), 10.

จัดองค์การ (organizing) 4) การติดต่อสื่อสาร (communicating) 5) การใช้อิทธิพล (influencing) 6) การประสานงาน (coordinating) 7) การประเมินผลงาน (evaluating)¹⁰

จากแนวความคิดของนักทฤษฎีที่ได้กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารจะต้องกระทำเป็นขั้นตอน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กำหนดแบบแผน วิธีการ และจัดลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการบริหาร (administrative process) มาเป็นองค์ประกอบเป็นเครื่องมือในการที่จะช่วยให้งานสำเร็จตามเป้าหมายนั่นเอง

การบริหารงานวัฏจักรเดมมิง

ในการปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กรนั้น จะต้องมีการวางแผนการส่งเสริมการบริหารคุณภาพให้มีความสอดคล้องกับแผนระยะสั้น และระยะยาวขององค์กร ซึ่งการบริหารงานวัฏจักรเดมมิงเป็นกระบวนการบริหารอีกวิธีหนึ่งที่องค์กรต่างๆ ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารและพัฒนาองค์กรนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

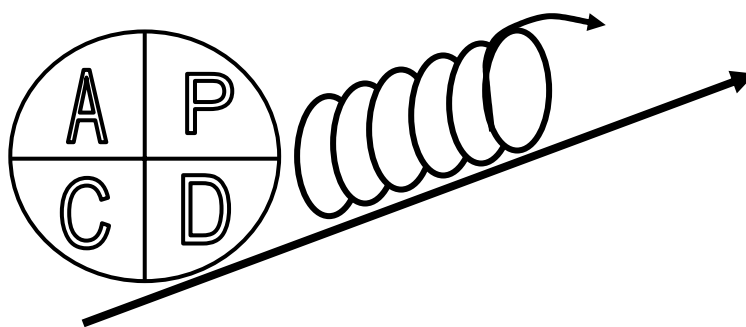
ประวัติความเป็นมาของการบริหารวัฏจักรเดมมิง

แนวคิดของการบริหารวัฏจักรเดมมิงนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1939 โดยวอลต์เตอร์ ชิวฮาร์ท เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรก ต่อมาในปี ค.ศ. 1950 เอ็ดวาร์ด เดมมิง (Edward Deming) เป็นผู้นำมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น จึงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งนิยมเรียกวัฏจักรนี้อีกชื่อหนึ่งว่า “วัฏจักรเดมมิง” (Deming cycle) ซึ่ง โนริอะกิ คะโน กล่าวไว้ว่า PDCA เป็นวัฏจักรแห่งการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ ฮิโตชิ คูเม กล่าวไว้ว่า “จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของ PDCA ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้น มิใช่แค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกนอกเกณฑ์มาตรฐาน ให้กลับมามีอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงด้วยการป้องกันมิให้เกิดของเสียซ้ำซ้อนเรื่อง การยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และอย่างมีการวางแผน PDCA มิใช่เป็นแค่วงแหวนที่แบนราบหากแต่เป็นขดลวดที่ม้วนไต่สูงขึ้นเรื่อยๆ” โดยการนำวิธีการบริหารแบบวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle) มาใช้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ควรทำความเข้าใจแนวคิดของวัฏจักรเป็นลำดับแรก ซึ่งต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนไปไม่มีหยุด ไม่มีหย่อน เพื่อรักษาและปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานอยู่เสมอ พร้อมป้องกันมิให้เกิดของ

¹⁰Russell T. Gregg, The Administrative Process (New York : Harper & Row, 1967), 315 – 316.

เสีเข้าซ้อ่นซ้่น เท่กับว่ยกระด้บมาตรฐานให้สูงซ้่นๆ เปรียบได้กับขคลวคสปริงที่ม้วนซ้่นสูง ดั่งแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 3 การบริหารงานวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) คือ การหมุนวัฏจักร PDCA

ที่มา : วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล, *TQM Living HandBook : An Executive Summary* (กรุงเทพฯ : บริษัททีพีอาร์แอนด์ทีคิวเอ็ม คอนซัลแทนท์ จำกัด, 2540), 212.

กระบวนการบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง

ในกระบวนการบริหารงานวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) มีนักวิชาการ และนักบริหาร ได้กล่าวถึงดังนี้ อิชิกะวะ คะโกกุ ได้แบ่งขั้นตอนของวัฏจักรเดมมิ่งให้ละเอียดแยกย่อยออกเป็น 8 ขั้นตอน ซึ่งรู้จักกันในนามของ “QC Story” ประกอบด้วย 1) กำหนดหัวข้อเป้าหมายและค่าเป้าหมาย (plan) 2) กำหนดวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมาย (plan) 3) ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้อง (do) 4) ดำเนินการ (do) 5) ติดตามประเมินผล (check) ถ้าไม่มีปัญหาย้อนกลับไปขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการต่อ 6) แก้ไขอาการของปัญหาเป็นการเร่งด่วนเฉพาะหน้า (action) 7) ค้นหาสาเหตุของปัญหาแล้วแก้ไขที่สาเหตุเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ (action) 8) ตรวจสอบว่าแก้ปัญหาก็ได้ผลชะงัดหรือไม่ (action) นอกจากนั้นดอกเตอร์เอดวาร์ด เดมมิ่ง ได้เสนอขั้นตอนของการบริหารงานวงจรคุณภาพ “วัฏจักรเดมมิ่ง” (Deming cycle) หมายถึง การหมุนวงจรเดมมิ่งหรือการดำเนินกิจกรรมหมุนเวียนให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำและวางแผน (plan)

1.1. ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม (control items) ซึ่งตามปกติได้แก่ Q-C-D-S-M-E (Quality Cost Delivery Safety Morale Environment)

1.2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ

1.3. กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. ปฏิบัติตามแผน (do)

2.1. หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้นด้วยการฝึกอบรมหรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2.2. ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด

2.3. เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม

3. ติดตามประเมินผล (check)

3.1. ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่

3.2. ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องอยู่ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

3.3. ตรวจสอบว่าค่าของหัวข้อควบคุม(ผลลัพธ์) ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

4. กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน (action)

4.1. ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข

4.2. ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุ และแก้ไขที่ต้นตอเพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

4.3. ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐาน

ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วัฏจักรเดมมิง (Deming cycle)

วัฏจักรเดมมิง	
P → plan การวางแผน , การกำหนดแผน	ออกแบบ หรือ กำหนดสิ่งที่จะต้องทำผลิต ต้นแบบและทดสอบ (หลังจากที่ทราบ ความต้องการของลูกค้าแล้ว)
D → do ลงมือทำตามแผนที่วางไว้	ผลิตตามแบบ
C → check ติดตามประเมินผล	ตรวจสอบปัญหา
A → act/action - หากไม่บรรลุแผนให้หาสาเหตุ และ วางแผนแก้ไขใหม่ (เริ่มวงจร PDCA ใหม่) - หากบรรลุแผนให้กำหนดเป็น มาตรฐาน เพื่อยึดปฏิบัติต่อไป	ตรวจสอบดูว่า ลูกค้าพอใจหรือไม่ - ถ้ามีข้อบกพร่องก็แก้ไข ซ่อมแซมโดยส่ง ข้อมูลป้อนกลับเข้ากระบวนการเดิม - ถ้าเป็นที่พอใจ ก็บันทึกไว้ เป็นมาตรฐาน วิธีทำงาน

ที่มา : วิฑูรย์ สิมะโชคดี, จิตวิทยาอุตสาหกรรม: การบริหารทรัพยากรมนุษย์และการเพิ่มผลผลิต
(กรุงเทพฯ: เพียรพัฒนาพริ้นติ้ง, 2538), 84.

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การจัดให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย เป็นภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งของคณะสงฆ์ เพราะผู้บวชที่เข้ามาในพระพุทธศาสนานั้น บวชเข้ามาเพื่อศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย เรียกว่า บวชเรียน โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบให้การสนับสนุนกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาในพระพุทธศาสนาดำเนินตามแนวไตรสิกขา โดยยึดถือพุทธพจน์เป็นหลัก มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติ ดำรงรักษาและเผยแผ่พรหมจรรย์ อันเป็นระบบดำเนินชีวิตตามหลักแห่งพระธรรมวินัยโดยอาศัยพระไตรปิฎกเป็นพื้นฐาน และใช้คัมภีร์เพื่ออธิบายความในพระไตรปิฎกเป็นตำราหรือแบบเรียน การศึกษาระบบนี้เรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม¹¹ เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามายังประเทศไทยในราวศตวรรษที่ 3 คือ พ.ศ. 303 ชาวไทยได้นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติตลอดมา ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แม้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีเป็นราชธานี การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็ยังเป็นที่ยกย่องในบรรดาผู้ที่เลื่อมใสพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การศึกษาพระปริยัติธรรมยังคงเน้นหนักในเรื่อง การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลี พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาทรงส่งเสริมทำนุบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา จะเห็นได้จากหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏทั้งในเรื่องของ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเอกสารทางวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งล้วนแต่เกิดโดยพระบรมราชูปถัมภ์ทั้งสิ้น ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ทางการศึกษาพระปริยัติธรรมได้เจริญรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะในยุคต้นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการออกทรงผนวชของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ จนเป็นประเพณีที่นับถือของชาวพุทธตลอดมาว่า ชายไทยที่มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จะต้องออกบวชแม้การคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการก็ให้ความสำคัญกับผู้ที่ผ่านการบวชมาแล้วเป็นต้น โดยเริ่มจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในรูปแบบนทรสถานนามมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งแรกขึ้นที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ในปีพุทธศักราช 2432 เรียกว่า มหาธาตุวิทยาลัย (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งทางคัมภีร์โลก และคัมภีร์ธรรมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคต และระยะต่อมาได้เกิดมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งที่ 2 ขึ้น คือ มหามกุฏราชวิทยาลัย (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย) ซึ่งเป็นสถานบันการศึกษาของพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย โดยมีโครงการว่าสถานบันศาสนาสองแห่งนี้จะเป็นแหล่งที่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาทั้งปริยัติธรรมที่มีพระไตรปิฎกเป็นแกน และวิชาชีพชั้นสูงอย่างสมัยใหม่ และต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเริ่มจัดตั้งการศึกษาพระปริยัติธรรมขึ้นอีกระบบหนึ่งเรียกว่า นักรธรรม โดยจัดเสริมเข้ากับการศึกษาบาลีแบบเปรียญ โดยสัมพันธ์กันอย่างถูกต้องจะช่วยเหลือ

¹¹มานพ พลไพรินทร์, การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม (กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2539), 4.

ให้ผู้ศึกษาพัฒนาความสามารถ ในการเข้าถึงสาระแห่งความรู้ในคัมภีร์และนำความรู้ในคัมภีร์ ออกมาแสดงและใช้ประโยชน์พร้อมมิตรสนะที่ลึกและกว้างขวางยิ่งขึ้น สำหรับการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น มีมูลเหตุสืบเนื่องจากการจัดการศึกษาสาขาบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษานักเรียนวัด ซึ่งเป็นแผนกหนึ่งของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้ เจริญก้าวหน้ามาจนปัจจุบันนี้ สมัยรัชกาลที่ 6 ระบบการศึกษาของรัฐและคณะสงฆ์ได้แยกออกจาก กันอย่างเด็ดขาด และการศึกษาของรัฐได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เจริญรุดหน้าอย่างมาก จึง ทำให้ค่านิยมในหมู่เยาวชนและพระภิกษุสามเณรให้ความสนใจเรียนวิชาการต่าง ๆ ทางโลกมากกว่า วิชาพระปริยัติธรรม

ปัจจุบันการศึกษาของคณะสงฆ์ นอกจากจะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนก ธรรมและแผนกบาลีแล้ว ยังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ของบุคคลทั่วไป ไปด้วย เพราะการที่พระภิกษุสามเณรได้เรียนรู้พระปริยัติธรรมควบคู่ไปกับวิชาสามัญ จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อันมีผลทำให้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์ บ้านเมืองในปัจจุบันอีกด้วย กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา (ปัจจุบันขึ้นต่อสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ) จึงได้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยความ เห็นชอบของคณะสงฆ์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้พระภิกษุ สามเณรได้ศึกษาพระปริยัติธรรม ควบคู่กับการศึกษาวิชาสามัญ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อการศึกษาของชาติ และ พระพุทธศาสนาสืบไป¹²

รูปแบบการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของ การศึกษาคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาที่รับกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมี มูลเหตุสืบเนื่องจากการที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลี วิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือ ภายหลังจากการที่การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ ได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้

¹²ศิริกาญจนา อิศรางกูร ณ อยุธยา, “เหตุปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2545), 31-32.

จัดแผนมัธยมขึ้นมากเรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรม และ ความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลี มัธยมศึกษาได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมากทาง คณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามนัญ ศึกษาศำนักเรียนวัด โดยมตีสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวง ให้ โรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาศำนักเรียนวัด เปิดทำการสอนสมทบในชั้นตัวประโยคคือชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้ แล้วยังจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระภิกษุ และ สามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารวมและบาลีจะเสื่อมลง เพราะพระภิกษุสามเณรมุ่ง ศึกษาวิชาทางโลกมากไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารวมและบาลี แต่ทางการคณะสงฆ์ก็ยังไม่ พิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ ดังนั้นแม่กองบาลีสนามหลวงสมัยนั้น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินธโร) จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นโดยมีวิชาบาลี วิชาธรรมและวิชาทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษาสามัญ และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศให้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรี ว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาศำนักเรียนวัด และกำหนดให้พระภิกษุ สามเณร เรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ที่คณะสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้น แต่ว่าการศึกษาระบบใหม่ไม่เป็นที่นิยม ของผู้เรียน พระภิกษุ สามเณรส่วนใหญ่ ยังพอใจที่เรียนโดยได้รับประกาศนียบัตรจาก กระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวจึงได้พากันเข้าชื่อเป็นนักเรียนผู้ใหญ่ บ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ในช่วงระยะนั้นเกิดความสับสนเป็นอันมาก¹³ เพื่อสนองความ ต้องการของผู้เรียน และแก้ไขปัญหาคาถามสับสนในการศึกษาของคณะสงฆ์กับข้อเรียกร้อง ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดสอนสมทบในชั้นตัวประโยค ให้แก่พระภิกษุสามเณร กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2514 โดยประสงค์ที่จะ ให้ศึกษาดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักรกล่าวคือ ศาสนาได้ศาสนทายาท ที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง ประพฤติชอบในขณะที่ ดำรงอยู่ในสมณเพศ หรือแม้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้

¹³ พระราชวรมุนี, ปรัชญาการศึกษาของไทย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วรพาศย์พินิจ, 2536),

สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจึงได้ก่อตั้งขึ้น และกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นที่นิยมของพระภิกษุสามเณร ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันแนวโน้มที่จะมากขึ้นเป็นลำดับนับตั้งแต่ปี 2515 มีโรงเรียนที่เปิดสอน 51 โรงเรียน พระภิกษุ สามเณรที่เข้ารับการศึกษาจำนวน 4,800 รูป แต่ปัจจุบันปีการศึกษา 2546 มีจำนวนโรงเรียน 408 โรงเรียน พระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษาจำนวน 48,528 เป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 35,516 รูป มัธยมศึกษาตอนปลาย 13,012 รูป¹⁴

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุ สามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายโดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุ สามเณร ที่จะศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนา เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาวินัยพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา¹⁵ หลักสูตรที่ จัดขึ้นจบได้ในตัวเองหรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งให้พระภิกษุสามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณเพศช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรมปรับตัวเข้ากับสังคมได้และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ มุ่งให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาในระดับสูงขึ้นโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยรับพระภิกษุสามเณรที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง และวิทยาเขตอีก 18 แห่ง โดยการดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีลักษณะการบริหารโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นองค์การหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้เจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระดับจังหวัด และเจ้าคณะอำเภอมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

¹⁴สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาปีการศึกษา 2546 ครั้งที่ 2, (ม.ป.ท.,2546),1.

¹⁵กมล รอดคล้าย, สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย (ม.ป.ท.,2532), 26-

ในระดับอำเภอ มีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักเรียนของแต่ละโรงเรียน เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะจัดตั้งได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองศาสนศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรี และด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์ วัดที่สามารถจัดตั้งโรงเรียนได้ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เพียงอนุมัติการจัดตั้งและให้การส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาคือ นายกรัฐมนตรี สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักพุทธศาสนาจังหวัด สำหรับหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะให้ความช่วยเหลือและส่งเสริม ได้แก่ สำนักพุทธศาสนาจังหวัด¹⁶

ขอบข่ายการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการปฏิบัติงานตามภาระงานของสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยจำแนกงานออกเป็น 4 งาน ประกอบไปด้วยงานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ งานวิชาการถือเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เป็นงานที่มีสำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น¹⁷ สอดคล้องกับ อภิภา บุญช่วย ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่า โดยทั่วไปภารกิจหรืองานในสถานศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนมักจะแยกเป็น 6 งาน ในบางสถานศึกษาจะแยกย่อยมากหรือน้อยกว่านี้ขึ้นอยู่กับปริมาณของนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ แต่ไม่มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนใดไม่ได้จัดให้มีงานด้านวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็น

¹⁶กรมการศาสนา, สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, การบริหารจัดการ การศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2546),16-17.

¹⁷ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2544), 16.

หัวใจสำคัญหรือเรียกได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ส่วนงานด้านบุคลากร ธุรการ กิจการนักเรียน และงานอื่นๆ เป็นงานที่มาสับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงาน วิชาการจึงมิใช่เพียงให้ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำรงชีวิตใน สังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข งานวิชาการยังเน้นถึงการไปประกอบอาชีพได้ และเป็นงานที่ รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย¹⁸ จะเห็นได้ว่าการ บริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของ การบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน ที่จะสร้างนักเรียนให้ มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม ต่อไปได้เป็นอย่างดี ซึ่ง สวงน สุทธิเลิศอรุณ กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงาน วิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการคือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงาน ด้านวิชาการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ ในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้ง ผู้เรียนด้วย¹⁹ ส่วนปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า การบริหารงานฝ่ายวิชาการ หมายถึง การ บริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการ สอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน²⁰ โดยการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายดังที่ วชิระ ดวงมาตย์พล ได้ให้ขอบข่ายของงาน วิชาการไว้ว่า งานวิชาการมีขอบข่าย 6 ด้านด้วยกันคือ 1) การวางแผน 2) การบริหาร 3) การจัดการเรียน การสอน 4) การพัฒนาและส่งเสริม 5) การวัดผลและทะเบียนนักเรียน และ 6) การประเมินผล²¹ นอกจากนี้ จัรัส นองมาก ได้กล่าวถึง ขอบเขตงานวิชาการ ได้แก่ 1) งานการจัดหลักสูตร 2) งาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) งานการใช้วิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน และ 4)

¹⁸อำภา บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2537), 2.

¹⁹สวงน สุทธิเลิศอรุณ, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2533), 133.

²⁰ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2544), 16.

²¹วชิระ ดวงมาตย์พล, “กรณีศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด เล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542), บทคัดย่อ.

งานการวัดผลการเรียนการสอน²² กล่าวโดยสรุปแล้วขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการประกอบด้วย

- 1) การวางแผนงานวิชาการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบและปฏิบัติที่เกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ 2) การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดกลุ่มการเรียน การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอนตามตารางสอน การจัดครูสอนแทน การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำ การใช้ การปรับปรุงแผนการสอนรายวิชา การจัดหา จัดทำ บำรุงรักษา และส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน 4) การพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ การอบรมหรือฝึกอบรมทางด้านวิชาการ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน การส่งเสริมวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน ได้แก่ การดำเนินการวัดผลและการประเมินผลการเรียน การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียน การจัดให้มีเอกสารแบบฟอร์มเกี่ยวกับ การวัดผลและประเมินผล การเรียน การดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผลและการประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน และ 6) การประเมินผลการจัดการทางวิชาการ ได้แก่ การประเมินผลการจัดการทางวิชาการและการประเมินผลในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน²³

โดยในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหาร ได้แก่ 1) สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ ทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษา มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนงาน โครงการต่างๆ พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียน พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย รวมทั้งแต่งตั้งกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา 2) กรมการศาสนา เกี่ยวข้องในฐานะหน่วยงานซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ อันมีอธิบดีกรมการศาสนาเป็นทั้งเลขาธิการ และเลขานุการของสำนักงานฯ จึงเป็นเสมือนหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือดำเนินงานให้กับสภาการศึกษาของสงฆ์ กรมการศาสนาแบ่งส่วนราชการมอบหมายให้กองศาสนศึกษารับผิดชอบดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยให้มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการให้การอุดหนุนโรงเรียน ติดตามประเมินผลโรงเรียน ตรวจสอบโรงเรียนที่ขอ

²²จรัส นองมาก, การรับรองมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนเอกชน: แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2538), 87-89.

²³กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 (กรุงเทพฯ: กุสุภาลาดพร้าว, 2539), 31-41.

จัดตั้งและขอขยายชั้นเรียนเพื่อเสนอสภาการศึกษาของคณะสงฆ์พิจารณาอนุมัติ และพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อการจัดการศึกษา 3) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาในฐานะตัวแทนกรมการศาสนา โดยกรมการศาสนาจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายให้จำนวนหนึ่งและทำหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด 4) ศูนย์ครูพระปริยัตินิเทศประจำจังหวัด ทำหน้าที่ในการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา การติดตามประเมินผลรวบรวมสถิติข้อมูลด้านการศาสนา การจัดทำแผนพัฒนาการศาสนศึกษาของจังหวัด รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าคณะจังหวัดในด้านจัดการศาสนศึกษาของจังหวัด และหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ ประกอบด้วยกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน²⁴

กล่าวโดยสรุปการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการบริหารที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเหมาะสมกับสมณเพศ และการเจริญเติบโตของพระภิกษุสามเณร โดยมุ่งเน้นความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน โดยโรงเรียนจัดองค์ประกอบอย่างเหมาะสม เช่น หลักสูตร ตัวนักเรียน ครู จัดงานโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อุปกรณ์การเรียน และสื่อการสอน ตลอดจนมีการติดต่อประสานงานระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองให้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

2. การบริหารงานธุรการ ผู้บริหารการศึกษามีบทบาทและหน้าที่อันสำคัญยิ่งในการบริหารงานธุรการในโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะเนื่องจากว่างานธุรการเป็นการบริการหน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้แล้ว งานธุรการถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานในโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติมักจะมีคามยิ่งใหญ่กว่า ในแง่ที่เป็นหน่วยบริการแก่ฝ่ายการสอนและฝ่ายบริการนักเรียน ยิ่งกว่านั้นความผิดพลาดในการดำเนินงานด้านธุรการยังได้รับความเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานของด้านต่างๆ ด้วยซึ่ง วาริน เริงไฉ และคนอื่นๆ ได้รวบรวมความหมายของงานธุรการไว้หลายความหมายและสรุปไว้ว่า งานธุรการโรงเรียนเป็นงานที่เกี่ยวกับการบริการต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานด้านอื่นๆ สามารถดำเนินงานไปได้โดยไม่มีอุปสรรค ทำให้งานคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพ²⁵ สมนึก พรหมแก้ว สรุปไว้ว่า งานธุรการของโรงเรียน เป็นงานบริการ และอำนวยความสะดวก

²⁴กรมการศาสนา, สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, การบริหารจัดการ การศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, 20.

²⁵วาริน เริงไฉและคณะ, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: อรุณลาดพร้าว, 2540), 98-99.

สะดวกเพื่อสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ภายในโรงเรียนดำเนินไปโดยไม่มีปัญหา อุปสรรค เกิดความคล่องตัวในการทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล²⁶ เช่นเดียวกับ ชีร์วัช ดีวัน ได้สรุปเกี่ยวกับงานธุรการไว้ว่าเป็นงานบริการ งานอำนวยความสะดวกให้แก่หน่วยงานต่างๆ ในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ²⁷ ขณะที่ สุรพันธ์ ยนต์ทอง เห็นว่างานธุรการ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับเอกสารต่างๆ ที่จำเป็นต้องปฏิบัติทั้งที่เป็นงานภายในและงานติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ²⁸ นอกจากนี้ แฮร์ริส (Harris) ได้กล่าวถึงงานธุรการของโรงเรียนว่าเป็นงานบริหารโรงเรียนในด้านการจัดหาค่าใช้จ่าย การบัญชี การบำรุงรักษา การจัดหน่วยงาน และการดูแลเกี่ยวกับการเงินและวัสดุอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ ช่วยสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนให้ปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้²⁹ กล่าวโดยสรุป การบริหารงานธุรการของโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานสารบรรณ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุครุภัณฑ์ และงานอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ครู และช่วยสนับสนุนงานด้านอื่นๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว และบรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนโดยสมบูรณ์

โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาแต่ละแห่งได้กำหนดขอบข่ายงานธุรการแตกต่างกันออกไปตามนโยบายของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียน บุคลากร และสภาพความพร้อมของโรงเรียน ดังนั้นขอบข่ายงานธุรการจึงมีความหลากหลายซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้ เจือ หมายถึง ญได้แบ่งงานธุรการในโรงเรียนออกเป็น 7 อย่างคือ 1) งานสารบรรณ 2) งานทะเบียน 3) งานการเงิน 4) งาน

²⁶สมนึก พรหมแก้ว, “การบริหารงานธุรการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี”(วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), 9.

²⁷ชีร์วัช ดีวัน, “การบริหารงานธุรการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”(วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541), 8.

²⁸สุรพันธ์ ยนต์ทอง อ้างถึงใน สมนึก พรหมแก้ว, “การบริหารงานธุรการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), 8.

²⁹Ben M. Harris, Supervision Behavior in Education (New York : Prentice-Hall, Inc., 1963), 204.

การพัสดุ 5) งานพิมพ์และโรเนียว 6) งานสถิติ 7) งานธุรการทั่วไป³⁰ สำหรับกรมสามัญศึกษาได้กำหนดขอบข่ายงานธุรการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดไว้ดังนี้ 1) การวางแผนงานธุรการเป็นการรวบรวม และจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติต่างๆ และแผนงานธุรการ 2) การบริหารงานธุรการ เป็นการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะงาน และการจัดสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย 3) การบริหารงานสารบรรณ ได้แก่ การลงทะเบียนรับ-ส่งเอกสาร และหนังสือราชการ การโต้ตอบหนังสือราชการ การเก็บรักษาและทำลายหนังสือราชการ และการบริการเกี่ยวกับงานสารบรรณ 4) การบริหารงานการเงินและบัญชี ได้แก่ การทำหลักฐานการเงินและบัญชี การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การควบคุมและการตรวจสอบ และการประเมินผลการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่าย 5) การบริหารงานพัสดุ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ การบำรุงรักษาและการซ่อมพัสดุ 6) การบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการครูและลูกจ้างเป็นการจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้าง และการจัดทำหลักฐานการปฏิบัติราชการ 7) การประเมินผลงานธุรการ ได้แก่ ให้มีคณะกรรมการประเมินและมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงานธุรการ³¹

กล่าวโดยสรุปงานธุรการ เป็นงานที่ช่วยให้โรงเรียนเกิดความคล่องตัวในการทำงาน และมีหน้าที่กำหนดระเบียบแบบแผนการปฏิบัติ โดยมุ่งให้บริการแก่บุคลากรเป็นหลัก ได้แก่ งานการวางแผนงานธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานสารบรรณ การบริหารงานการเงินและบัญชี การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานทะเบียนสถิติข้าราชการครูและลูกจ้าง การประเมินผลงานธุรการ

3. การบริหารงานปกครองนักเรียน งานปกครองนักเรียน เป็นงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญและกว้างขวางมาก ซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน สร้างเสริมนักเรียนให้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรมพร้อมที่จะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคต การปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษานับว่าเป็นภาระหนัก เพราะเป็นการปกครองเด็กวัยรุ่น ซึ่งร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นวัยสำคัญยิ่งของชีวิตที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลว พันธ หันนาคินท์ ให้ความหมายว่า งานปกครองมีหน้าที่อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ปกครอง

³⁰เจื้อ หมายเจริญ, อ้างถึงใน เสน่ห์ ระหว่างบ้าน, หลักการบริหารการศึกษา [online], เข้าถึงเมื่อ 3 กรกฎาคม 2548. เข้าถึงได้จาก <http://info.arc.dusit.ac.th/newknowledge/openbook.nsp?view>.

³¹กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 (กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2539), 21-30.

ดูแลให้ความอบอุ่นและความปลอดภัยแก่นักเรียน ให้คำแนะนำด้านความปลอดภัยที่ต้งาม และเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และระเบียบประเพณีที่ตนสังกัดอยู่ วางแผนควบคุมความปลอดภัยนักเรียน วิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมของนักเรียน วางแผนติดตามผลความปลอดภัยนักเรียน เพื่อปรับปรุงงานปกครองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปกครองให้เป็นปัจจุบัน ประสานงานกับผู้ปกครอง และฝ่ายต่างๆ เพื่อร่วมมือแก้ปัญหา
นักเรียน³² ส่วนกรมสามัญศึกษาให้ความหมายของงานฝ่ายปกครองนักเรียนว่าหมายถึง งานส่งเสริมพัฒนา ควบคุม และแก้ไขความปลอดภัยของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร³³ ซึ่งจากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า งานฝ่ายปกครองนักเรียน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนงานปกครองนักเรียน การรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม และจริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย งานปกครองนักเรียนอื่นๆ และการประเมินผลงานปกครองนักเรียน โดยงานปกครองนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดระเบียบวินัย และความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของนักเรียน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในเรื่องต่อไปนี้ คือ 1) ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 2) การเคารพต่อกฎหมายและกติกาของสังคม รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะมีความสามัคคี รู้จักเสียสละส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล ใช้เสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์ บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา พร้อมทั้งกรมสามัญศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการดำเนินงานปกครองนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดประโยชน์ 6 ประการ คือ 1) ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน โรงเรียนดำเนินการต่างๆ ได้ด้วยดี 2) ส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มตามศักยภาพ 4) นักเรียนมีปัญหาด้านต่างๆ ได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี 5) บุคลากรในโรงเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รู้จักการให้ และการรับ มีส่วน

³²พนัส หันนาคินทร์ , หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534), 143.

³³กรมสามัญศึกษา, คู่มือการปกครองนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2539), 51.

ร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เข้าใจ และยอมรับกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และ 6) บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง³⁴

งานปกครองนักเรียนมีขอบข่าย 1) การวางแผนงานปกครองนักเรียน ได้แก่ การรวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน และการจัดทำแผนงานปกครอง เช่น จัดทำระเบียบต่างๆ ขึ้นใช้ในโรงเรียน จัดทำเอกสารคู่มือนักเรียน เผยแพร่ระเบียบข้อบังคับในการปกครองนักเรียนให้นักเรียน ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ทราบ ส่วนการจัดสายงานปกครองนักเรียน ได้แก่ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และการประสานงานปกครองกับผู้ช่วยฝ่ายปกครอง คณะกรรมการฝ่ายปกครอง งานหัวหน้าคณะหรือหัวหน้าระดับชั้น งานอาจารย์ที่ปรึกษา งานอาจารย์เวรประจำวัน งานกิจการนักเรียน เป็นต้น ในอันที่จะส่งเสริมให้พฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนแสดงในสิ่งที่พึงประสงค์ ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม 2) การรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน ได้แก่ ความปลอดภัย การออกนอกบริเวณโรงเรียน การแสดงพฤติกรรม ซึ่งโรงเรียนจะต้องหาแนวทางให้นักเรียนประพฤติตามระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ของโรงเรียน เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจต่อระเบียบวินัยต่างๆ แล้วยินดีปฏิบัติ และทุกคนเห็นดีในด้านการปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรม ความสงบเรียบร้อยย่อมเกิดขึ้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของนักเรียนทุกๆ ด้าน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าการเป็นสมาชิกของโรงเรียนแล้ว เกิดความภาคภูมิใจและเต็มใจปฏิบัติตามแนวทางที่โรงเรียนกำหนดไว้ 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การทำความเคารพ ฯลฯ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติ และพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การประหยัด อดออม การเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร อดทนอดกลั้น ความเมตตา กรุณา ความสามัคคี ฯลฯ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนา สาธารณสถาน ฯลฯ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี 4) การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ได้แก่ การแต่งกายไม่เรียบร้อย กิริยามารยาทไม่เรียบร้อย การตรงต่อเวลา การทะเลาะวิวาท เป็นต้น การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนและจัดให้มีสารวัตรนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ การจัดให้มีคณะกรรมการนักเรียนโดยการเลือกตั้ง มีการจัดอภิปราย แสดงความคิดเห็น ฝึกความเป็นผู้นำ ผู้ตาม เป็นระบบหมู่/เพื่อน ร่วมกันทำงานและกลุ่ม ฯลฯ และ

³⁴เรื่องเดียวกัน, 3-4.

6) การประเมินผลงานปกครองนักเรียน โดยจัดให้มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ผลการประเมิน การนำเสนอผลการวิเคราะห์และผลการประเมิน พร้อมทั้งนำเสนอผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงงานปกครองนักเรียน เพื่อปรับใช้ในโอกาสต่อไป³⁵

กล่าวโดยสรุปการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนงานปกครองนักเรียน การจัดการแนะแนว รวมทั้งการปฐมนิเทศ การให้ความสะดวก และสวัสดิการแก่นักเรียน การจัดทำทะเบียนประวัตินักเรียน การส่งเสริมการรักษาระเบียบวินัยโรงเรียน การพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ การประเมินผลงานการบริหารงานปกครองนักเรียน

4. การบริหารงานบริการ โรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากจะมีภารกิจให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนและให้ความรู้แก่ประชาชนแล้ว ยังมีภารกิจที่สำคัญอยู่อีกประการหนึ่ง คือ การให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งงานบริการเป็นงานที่ส่งเสริมงานวิชาการ ชุรการ และปกครอง เพื่อให้บริการแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนตามความสามารถและความถนัดโดยมีขอบข่ายการบริหารดังนี้ 1) การวางแผนงานบริการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล จัดทำทะเบียน และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับงานบริการ การทำแผนงานบริการ เพื่อให้ครอบคลุมภาระหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกทั้งหลายให้แก่บุคลากรภายใน 2) การจัดบริการ ได้แก่ การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะงาน การจัดสถานที่เหมาะสมกับงานบริการ การกำหนดเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ 3) การจัดบริการด้านสาธารณูปโภค คือ การดูแลการบริการในเรื่องของไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์ภัณฑ์ต่างๆ ให้สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง สะดวกและเหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึงเรื่องการประหยัดให้มาก 4) การบริการน้ำดื่มน้ำใช้ คือ การกำกับดูแลและการให้บริการในเรื่องน้ำดื่มน้ำใช้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะครูนักเรียน ได้ดื่มน้ำสะอาดเพียงพอกับความต้องการ 5) การจัดบริการโภชนาการ เช่น ตรวจสอบดูแลเครื่องมือเครื่องใช้ ความสะอาดของภาชนะ หรือสถานที่รับประทานอาหาร เป็นต้น 6) การจัดบริการสุขภาพอนามัย คือการบริการในเรื่องการปฐมพยาบาล การจัดห้องปฐมพยาบาล การจัดปายนิเทศหรืออบรมสัมมนาและจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องให้รู้จักการระมัดระวัง การป้องกันและการรักษาเพื่อให้สุขภาพของตนเองแข็งแรง 7) การจัดบริการห้องสมุด คือ การจัดหาเอกสาร หนังสือ

³⁵ กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, 2539), 42-47.

ตำราต่างๆ ที่ใช้สำหรับค้นคว้าหาความรู้ให้กับบุคลากรในโรงเรียน โดยการสอบถาม สํารวจความต้องการในแต่ละปีการศึกษาว่า สมาชิกในโรงเรียนต้องการตำรา หนังสือประเภทใด อย่างไร การดูแล และการสร้างบรรยากาศภายในห้องสมุดให้มีบรรยากาศภายในห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่เอื้อ และสร้างสมาธิให้แก่ผู้อ่าน การให้บริการสืบค้น การยืม การส่งคืน การซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุด รวมทั้งการช่วยเหลืออื่นๆ ที่ให้ผู้ใช้หาความรู้ประสบความสำเร็จ เมื่อมาใช้บริการห้องสมุด การนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อบริการงานในห้องสมุดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เหมาะสมกับขีดความสามารถของโรงเรียน 8) การบริการโสตทัศนูปกรณ์ คือ การควบคุมดูแล การจัดหาและการซ่อมบำรุงเครื่องมือในเรื่องโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถสื่อสารเรื่องต่างๆ แก่บุคลากรทั่วๆ ไปให้มีขีดความสามารถ ตอบสนองการบริหารของโรงเรียน เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว รวมทั้งมีหลักฐานในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อสนเทศ หรือใช้ในการรายงานตามสายงานต่อไป สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงคือ การจัดการบริการโสตทัศนูปกรณ์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ การดำเนินการต่างๆ ของโรงเรียนทุกระยะตลอดทุกปีการศึกษา จะทำให้เป็นตัวกระตุ้นในการตื่นตัวของครู นักเรียน รวมทั้งผู้ปกครองได้เข้าใจ และรับรู้ถึงความเคลื่อนไหวต่างๆ ของการบริหารโรงเรียนเป็นการขจัดปัญหาอันอาจเกิดจากความเข้าใจผิดได้เป็นอย่างดี 9) การจัดการบริการแนะแนว คือ การจัดการบริการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคม ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การรับทราบข่าวสาร หรือสามารถเลือกแนวทางการเรียน การเลือกประกอบอาชีพในอนาคตของตนเอง การรับคำปรึกษาเฉพาะเรื่องจากครูแนะแนวผู้มีความชำนาญเฉพาะด้าน การขอรับสิทธิพิเศษ เช่น เรื่องทุนการศึกษา การใช้สิทธิเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป เป็นต้น 10) การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา คือการจำลองการฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักการค้าขาย การจัดการเป็นระบบ การทำงานเป็นทีม การฝึกความรับผิดชอบ การแบ่งเวลาทำงาน และเรียนหนังสือ ให้ทุกคนเกิดความตระหนักและรู้จักรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวจนเกินไป ก็จะทำให้สภาพสังคมน่าอยู่ เกิดความผาสุกทั่วหน้ากัน และ 11) การประเมินผลงานบริการคือ การตรวจสอบ ติดตาม และการเร่งรัดให้การบริการด้านต่างๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ตรงตามเป้าหมายในแผนที่กำหนด รวมทั้งการปรับแผนการดำเนินงานด้านบริการตามความจำเป็น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ให้เกิดแก่บุคลากรภายในโรงเรียนมากที่สุด และการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลที่ได้จะผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อเก็บเป็นข้อสนเทศเพื่อรายงานเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ต่อไป³⁶

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานบริการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเกี่ยวข้องกับการให้บริการแก่ครู นักเรียน และชุมชน ประกอบไปด้วยงาน การวางแผนงานบริการ การบริหารงาน

³⁶ เรื่องเดียวกัน, 48-53.

บริการ การจัดการบริการสาธารณูปโภค การจัดการบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดการบริการโภชนาการ การจัดการบริการสุขภาพอนามัย การจัดการบริการห้องสมุด การจัดการบริการโสตทัศนูปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ การจัดการกิจกรรม แนวโน้ม ตลอดจนทั้งการจัดการกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาและการประเมินผลงานบริการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานี้เป็นโรงเรียนที่จัดให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งของคณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพราะผู้ที่บวชเข้ามาในพุทธศาสนาแล้ว ต้องศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย หรือรูปใดประสงค์จะศึกษาหาความรู้ทางโลกก็ย่อมสามารถศึกษาได้³⁷

การศึกษาที่เป็นระบบของคณะสงฆ์โดยเฉพาะเรียกว่าการศึกษาด้านปริยัติธรรม ซึ่งมี 2 แผนก คือ 1) การศึกษาที่คณะสงฆ์กำกับดูแลและดำเนินการ โดยรัฐสนับสนุน ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และ 2) การศึกษาที่สถาบันทางศาสนาดำเนินการ แต่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นการจัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณรที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ช่วยแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติด ช่วยแก้ปัญหาทางสังคม ครอบครัวแตกแยก ผู้ที่มีปัญหาเนื่องจากการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ให้ได้เรียนโดยการบวช เพื่อหาความรู้เป็นพื้นฐานในการดำรงอาชีพให้เป็นพลเมืองดี ภายใต้หลักการ “ความรู้ คู่คุณธรรม” เพื่อให้สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือว่าระดับที่สูงขึ้น หรือลาสิกขา เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและประเทศชาติ เป็นศาสนทายาทที่ดี เพื่อเป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อไป³⁸ เพื่อให้การบริหารการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เกิดความคล่องตัวและเกิดความสะดวกต่อการดำเนินงานได้ประกาศการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ณ วันที่ 6 มกราคม 2537 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เขตการศึกษา 1 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสงครามและนครปฐม

เขตการศึกษา 2 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาสและสตูล

³⁷บุรี แก้วเล็ก, “การสนองงานคณะสงฆ์ด้านการจัดการศึกษาและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกรมการศาสนา”, (ม.ป.ป.). (เอกสารอัดสำเนา), 1.

³⁸เรื่องเดียวกัน, 6.

เขตการศึกษา 3 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด สงขลา นครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี และชุมพร

เขตการศึกษา 4 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ภูเก็ต ตรัง กระบี่ พังงาและระนอง

เขตการศึกษา 5 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และสมุทรสงคราม

เขตการศึกษา 6 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท และอุทัยธานี

เขตการศึกษา 7 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด พิชณุโลก นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ ตาก สุโขทัย และเพชรบูรณ์

เขตการศึกษา 8 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน แพร่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน และพะเยา

เขตการศึกษา 9 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด อุตรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย เลย ขอนแก่น และสกลนคร

เขตการศึกษา 10 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร และมุกดาหาร

เขตการศึกษา 11 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

เขตการศึกษา 12 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด

เขตการศึกษา 13 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งผู้ได้รับ ใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเป็นวัดในคณะสงฆ์จีนนิกาย

เขตการศึกษา 14 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งผู้ได้รับ ใบอนุญาตให้จัดตั้ง โรงเรียนเป็นวัดในคณะสงฆ์อนัมนิกาย³⁹

รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ได้แก่ โรงเรียนวัด นิเวศธรรมประวัติ วัดนิเวศธรรมประวัติราชวรวิหาร ตำบลบ้านเลน อำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย วัดจุฬาราม ตำบลสนับทึบ อำเภอ

³⁹วิชัย ธรรมเจริญ, คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2541), 31-32.

วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนศรีเมืองวิทยา วัดคันสน ตำบลตลาดหลวง อำเภอเมือง
 จังหวัดอ่างทองโรงเรียนชุมทองวิทยา วัดชุมทอง ตำบลไผ่จำศีล อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัด
 อ่างทอง โรงเรียนวัดเกาะปรีดิวิทยา วัดเกาะ ตำบลบางพลับ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชโยวรวิหาร วัดไชโยวรวิหาร ตำบลไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกวีสราราม วัดกวีสราราม ตำบลท่าหิน อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดลำนารายณ์ วัดลำนารายณ์ ตำบลลำนารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัด
 ลพบุรี โรงเรียนวัดโบสถ์อินทร์บุรี วัดโบสถ์ ตำบลอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี
 โรงเรียนพิพิศุตคุณานุสรณ์ วัดพระนอน ตำบลทับยา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โรงเรียน
 สังฆรักษ์วิทยา วัดการ้อง ตำบลห้วยชัน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนก
 สามัญศึกษา วัดไผ่ดำ ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัด
 โพธิ์ศรี วัดโพธิ์ศรี ตำบลอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโพธิ์
 งาม วัดโพธิ์งาม ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โรงเรียนดอนกระเบื้องวิทยาราม
 วัดราษฎร์ศรัทธาราม ตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท โรงเรียนพระปริยัติธรรมพลา
 นุสรณ์วิทยา วัดหนองคณเฑี ตำบลพุกม่วง อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี โรงเรียนวัดมณีสถิต
 กปิฎการาม วัดมณีสถิตกปิฎการาม ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี โรงเรียนอุทาน
 อภิธรรมวิทยา วัดหนองขุนชาติ ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โรงเรียน
 พระปริยัติธรรมวัดเนินเหล็ก วัดเนินเหล็ก ตำบลโนนเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี และ
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมกิตติยารามวิทยา วัดท่าโหล่งกิตติยาราม ตำบลป่อแร่ อำเภอโพธิ์ทอง
 จังหวัดอ่างทอง⁴⁰

การสนทนากลุ่ม (focus group)

การสนทนากลุ่ม (focus group) มีลักษณะเป็นการอภิปรายกลุ่ม มากกว่าการส่งคำถาม โดยตรงเพื่อเก็บข้อมูล เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะใช้ในการรวบรวมแนวความคิด เพื่อใช้ในการกำหนด ปัญหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การใช้กลุ่มเฉพาะต้องรวมกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งไว้ด้วยกัน เพื่ออภิปราย เกี่ยวกับประเด็นที่กำลังสนใจ การอภิปรายจะถูกควบคุมด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการกลุ่ม (moderator) ทำหน้าที่ในการกำหนดโครงสร้างของการอภิปรายไว้อย่างคร่าวๆ และนำการอภิปราย

⁴⁰สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, กองพุทธศาสนศึกษา, ปฏิทินการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2546, 18-20.

ให้ดำเนินไปตามทิศทางของการกำหนดปัญหาที่เกี่ยวข้อง⁴¹ การสนทนากลุ่มมีหลายความหมายประกอบไปด้วย 1) การสัมภาษณ์กลุ่มโดยกระตุ้นบุคคลให้ออกความเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยผู้นำกลุ่ม 1 คน และผู้ออกความเห็น 5-8 คน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (depth interview) โดยถามกลุ่มเล็กเฉพาะ นอกจากนั้นการอภิปรายกลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) มีความหมาย คือ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งต้องอาศัยผู้ควบคุมที่มีประสบการณ์โดยเชิญกลุ่มตัวอย่างเพื่อมาอภิปรายในหัวข้อที่กำหนดไว้ เช่น ลักษณะผลิตภัณฑ์ งานการโฆษณาส่วนใหญ่จะใช้แบบสอบถามปลายเปิด (open-ended question) และ 2) การสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะโดยกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง และการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะ (focus group interview) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่ง (qualitative research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ให้ผู้ตอบได้พูดคุยกันโดยอิสระ โดยผู้วิจัยเพียงเป็นผู้ตั้งคำถาม เริ่มต้นแล้วปล่อยให้ผู้ตอบสนทนาต่อๆ กันไปเรื่อยๆ ผู้วิจัยจะคอยควบคุมให้การสนทนาอยู่ในขอบข่ายของปัญหาที่ได้เตรียมไว้ และคอยกระตุ้นให้ทุกคนได้พูดแสดงความคิดเห็น⁴²

โดยการสนทนากลุ่ม มีหลักเบื้องต้นในการดำเนินการสนทนา (basics of conduction focus groups) ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) การเตรียมตัวสำหรับการดำเนินการ 2) การพัฒนาคำถาม 3) การวางแผนการดำเนินการ 4) การอำนวยความสะดวกในการดำเนินการ และ 5) การให้ผลสรุปทันทีหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งการสนทนากลุ่มมีความหมายที่มีพลัง ในการที่จะประเมินหรือว่าทดสอบบางความเชื่อหรือว่าบางความคิด โดยประการเบื้องต้นการสนทนากลุ่ม คือ การสัมภาษณ์แต่ต้องมีผู้ที่เข้าร่วม 6-10 คน ในเวลาเดียวกันในกลุ่มเดียวกัน คนหนึ่งอาจจะได้รับข้อมูลที่มากมายระหว่างการใช้ การสนทนากลุ่มอยู่ สำหรับการสนทนากลุ่มมีการเตรียมตัวสำหรับการดำเนินการ ประกอบไปด้วย 1) ให้ระบุจุดประสงค์ที่สำคัญๆ ของการประชุม 2) การพัฒนาคำถามที่เจาะจงอย่างรอบคอบ 3) การวางแผนการดำเนินงาน 4) การเชิญสมาชิกที่สำคัญๆ เข้าร่วมประชุม ต้องส่งหนังสือเชิญ โดยระบุหัวข้อการประชุม และบอกเวลา รวมทั้งคำถามที่จะใช้อภิปราย จัดทำสำเนาการสนทนากลุ่มให้กับสมาชิก ทุกคนได้รับทราบ 5) แจ้งเตือนให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมทราบล่วงหน้าก่อน 3 วัน สำหรับการวางแผนการดำเนินการ ประกอบไปด้วย 1) การกำหนดระยะเวลาการประชุมอย่างมีแผน อาจจะใช้เวลา 1.30 นาที ในช่วงกลางวันอาจเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับให้

⁴¹ ภาณี วงษ์เอก, วิธีการศึกษาแบบการจัดสนทนากลุ่ม [online], เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2546. เข้าถึงได้จาก http://cmicenter.dsd.go.th/knowCMI/mba/research/re_ch6.doc .

⁴² สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ [online], เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2546. เข้าถึงได้จาก <http://www.geocities.com/graduatedusit/vocab/vocab6.htm>.

สมาชิกมาพบกันในการเข้าร่วมประชุม 2) การกำหนดสถานที่ที่มีความร่มรื่น หมายถึงว่าการกำหนดสถานที่ประชุมหรือสถานที่อื่นที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เรื่องของแสงสว่าง เรื่องของการวางโต๊ะ เก้าอี้ เพื่อให้ทุกคนสามารถมองเห็นกันได้ทั่วถึง รวมทั้งการแจกป้ายชื่อให้กับสมาชิกด้วย 3) ข้อตกลงเบื้องต้น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสมาชิกทุกคนที่เข้าร่วม เพราะจะทำให้การดำเนินการไปได้ในขณะที่ยังเก็บข้อมูล เพราะการดำเนินกิจกรรมมักจะเกิดขึ้นหนึ่งครั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์น้อยนิดและกฎเบื้องต้นเพียงสั้นๆ ที่ใช้คำจูงต่อผู้เข้าร่วม ในการที่จะดูแล เพื่อให้ทุกคนได้อยู่ในประเด็นเดียวกัน ซึ่งควรพิจารณากฎเบื้องต้น คือ ให้ความสนใจในประเด็น อยู่ในหัวข้อการประชุม และสอดคล้องคำถามหรือตอบให้ตรงกับประเด็นมากที่สุด 4) วาระการประชุม หรือระเบียบการประชุม พิจารณาตามวาระการประชุม เช่น การกล่าวสวัสดิ การวางแผนวาระการประชุม การให้ความสนใจต่อจุดมุ่งหมายของการประชุม การให้ความสนใจต่อกฎเบื้องต้น การแนะนำคำถามหรือคำตอบก็ควรพิจารณาทั้งหมด 5) ความเป็นสมาชิก การสนทนากลุ่ม โดยทั่วไปก็จะควบคุมสมาชิก 6-10 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีลักษณะที่เหมือนกัน อย่างเช่น ลักษณะของสมาชิกอยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือมีคุณสมบัติในโปรแกรมในสิ่งที่จะทำให้การสนทนากลุ่ม การเลือกสมาชิกจะต้องเลือกคนที่สามารถเข้าร่วมและมีผลต่อการให้ข้อเสนอแนะ และพยายามเลือกบุคคลที่ไม่รู้จักกันมาก่อน 6) การวางแผนที่จะบันทึกการประชุมว่าจะใช้ทั้ง audio-video อย่างใดไว้ในมุมมองอย่างไร เดียว เพราะวันนี้ไม่ใช่สิ่งที่ได้เห็น ได้ชัดเจนนัก เพราะเกี่ยวเนื่องกันกับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง ซึ่งจะต้องมีการบันทึกไว้ด้วย สำหรับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการ ประกอบไปด้วย 1) จุดประสงค์ใหญ่ของการให้ความสะดวก คือ การรวบรวมข้อมูลที่มีประโยชน์ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการประชุม 2) การแนะนำตนเองและที่บุคคลที่มีส่วนร่วมอื่นๆ 3) อธิบายถึงความหมายหรือประโยชน์ของการใช้บันทึก จดบันทึก การประชุมการดำเนินการ 4) ร่างระเบียบวาระออกมา 5) ให้ความสนใจกับคำถามแต่ละข้อ ก่อนที่จะตั้งคำถามจะต้องให้ความสนใจ เกี่ยวกับคำถามที่จะใช้ในกลุ่มนี้พอสมควร และมีการบันทึกคำถามของสมาชิกในกลุ่มไว้ด้วย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอภิปรายจะได้ตรงกันกับอภิปรายครอบคลุมคำตอบในแต่ละคำถามในเวลาหนึ่ง 6) หลังจากได้รับคำตอบแต่ละข้อแล้วก็สรุปอย่างชัดเจนและระมัดระวังสิ่งที่ได้ยิน (เป็นหน้าที่ของผู้จดบันทึก) 7) ให้ความสนใจในผู้ร่วมอภิปรายถ้ามีคนหนึ่งหรือสองคนมีการครอบงำการประชุมเขาก็ต้องบอกให้คนอื่นให้ข้อมูลพิจารณาในการป้อนคำถามให้กับสมาชิก ตามความเหมาะสมรวมทั้งเกิดการให้ข้อคิดเห็นไปตามทิศทาง การนั่งการให้เวลาสำหรับแต่ละคนในการตอบคำถาม 1 คำถาม ถ้ายังมีภาวการณ์ควบคุมกลุ่มเกิดขึ้นอยู่ให้บันทึกไว้ด้วยว่าได้ถามความคิดเห็นอะไร เพื่อที่จะให้การ

เข้าร่วมประชุมนี้ดีขึ้น 8) การปิดการดำเนินการประชุม บอกสมาชิกว่าพวกเขาจะได้รับข้อมูลการประชุมนี้ ขอขอบคุณพวกเขาที่มาร่วมงาน รวมทั้งการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการประชุม⁴³

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุแทน โคตรภูเวียง ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ 9 พบว่า ในภาคคณะสงฆ์ 9 ส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างการบริหารที่คล้ายคลึงกัน โดยมีผู้จัดการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด คือ เป็นสายงานหลักมีครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และมีหัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบงานต่าง ๆ คือ ด้านธุรการ วิชาการ ทะเบียนและปกครอง ในด้านการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารวิชาการ ธุรการ บุคลากร กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์ชุมชน ลักษณะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานเกิดจากการขาดโครงสร้างที่ไม่ชัดเจน และเกิดจากการขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความสามารถด้านการศึกษา⁴⁴

อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ ได้ศึกษาการบริหารงานฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า การวางแผนงานบริการมีการวางแผนโดยคณะบุคคล การจัดบริการนำคัมภีร์มาใช้มีอุปกรณ์ และ สถานอำนวยความสะดวก การจัดบริการโภชนาการโดยให้แม่ค่านำอาหารมาขาย โดยมีหัวหน้างานโภชนาการเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การจัดบริการสุขภาพอนามัย มีห้องพยาบาล มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การจัดบริการห้องสมุดมีครูอาจารย์ให้บริการอยู่ประจำ วัสดุสารนิเทศในห้องสมุด ระบบการจัดเป็นระบบทศนิยมของดิวี่ ส่วนการจัดบริการโสตทัศนูปกรณ์ มีห้องโสตทัศนูปกรณ์โดยเฉพาะ

⁴³สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย [online], เข้าถึงเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2546. เข้าถึงได้จาก <http://www.amazon.com>

⁴⁴สุแทน โคตรภูเวียง, “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ 9” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538), บทคัดย่อ.

การจัดระบบงานแนะแนว โรงเรียนมีบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษาครบทุกงาน โดยคณะกรรมการแผนงาน โรงเรียนเป็นผู้ประเมิน⁴⁵

อำนาจ ปราบหนองบัว ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารในฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า 1) ปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ตามทัศนะของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน แตกต่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁴⁶

พระสุนันท์ จันทร์ดาศรี ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและอีก 2 ด้านอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอีก 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) บุคลากรได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้ ควรพัฒนาความรู้และทักษะการวางแผนงานวิชาการแก่บุคลากรทุกคน โดยการฝึกอบรมอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้นและแยกประเภทงบประมาณให้ชัดเจน ควรพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการติดตามประเมินผลแก่บุคลากรที่รับผิดชอบงาน⁴⁷

⁴⁵อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ, “การศึกษาการบริหารงานฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), บทคัดย่อ.

⁴⁶อำนาจ ปราบหนองบัว, “ปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542), 40-41.

⁴⁷พระสุนันท์ จันทร์ดาศรี, “ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสุรินทร์” (วิทยานิพนธ์

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางและศักยภาพทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า โดยรวม ผู้บริหารโรงเรียน ได้ส่งเสริมการศึกษา โดยการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการตามสายงานที่เหมาะสม จัดการเรียนการสอนความรู้ควบคู่กับการศึกษาในแผนกธรรม บาลี โดยพยายามให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพระธรรมวินัย และสมณวิสัย และส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี โดยพยายามเน้นให้นักเรียน ชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องของการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสั่งสมกันมาทั้งในรูปแบบของวิถีการดำรงชีวิต และการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยให้เป็นพลังในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเริ่มต้นจากการให้การศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ และขยายไปสู่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับอำเภอ แต่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนที่มีความผูกพันระหว่างวัดกับบ้าน ยังเป็นพลังที่เกื้อกูลให้ชุมชนมีคุณธรรมจริยธรรมได้ตามสมควร⁴⁸

สวัสดิ์ มีอบ และคนอื่นๆ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม โดยมีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 86 รูป ครูผู้สอนจำนวน 119 รูป รวมเป็น 205 รูป ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านการปกครอง และด้านการบริหาร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านวิชาการและด้านธุรการไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านกรปกครองและด้านการบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญของปัญหาในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ได้แก่ การงบประมาณ การจัดบุคลากร⁴⁹

ศรีนวล ลักกิตโร ได้ศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี พบว่า ความพร้อมของกระบวนการบริหาร

ปริญญาหมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543), บทคัดย่อ.

⁴⁸วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, การพัฒนาแนวทางและศักยภาพทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา: 2543), 1.

⁴⁹สวัสดิ์ มีอบ และคนอื่นๆ, รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสามัญศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา 2544), 1.

ของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในการจัดการศึกษา 12 ปี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อพิจารณากระบวนการบริหารเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารกิจการนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง⁵⁰

วรพงศ์ มีมาก ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานปกครองด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนสุรินทร์พิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า จากการดำเนินงานพัฒนาโดยใช้กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการอบรมพัฒนาจิต กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และกิจกรรมแนะแนว มาดำเนินพัฒนาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านการตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบตลอดภาคเรียนที่ 1/2546 ผลการศึกษาพบว่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมที่ดีขึ้นกับตัวนักเรียน โดยเห็นได้จากการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนทั้ง 4 ด้าน⁵¹

จิตรภรณ์ บุญยงค์ ได้ศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารการจัดการเรียนการสอนตามลักษณะงานทั้ง 7 งาน ดังนี้ งานที่มีการบริหารในระดับปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน และการจัดครูเข้าสอน ในระดับปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การจัดแผนการเรียน งานสื่อการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอน และการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับปัญหามีดังนี้ ขาดความรู้ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ไม่เห็นความสำคัญของแผนการสอน ไม่ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้สื่อการเรียนการสอนน้อย ขาดแคลนครูบางรายวิชา ห้องเรียนไม่พอ ไม่สามารถจัดวิชาเลือกเสรีได้หลากหลาย⁵²

⁵⁰ ศรีนวล ลักกิตโร, “การศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2544), บทคัดย่อ.

⁵¹ วรพงศ์ มีมาก, “การพัฒนาการดำเนินงานปกครองด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนสุรินทร์พิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547), บทคัดย่อ.

⁵² จิตรภรณ์ บุญยงค์ “การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542), บทคัดย่อ.

สรุป

องค์กรจะมีประสิทธิภาพเจริญก้าวหน้าเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารการศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกัน ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ หากปราศจากความร่วมมือจากทุกฝ่าย การบริหารการศึกษาย่อมไม่บรรลุจุดหมายอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลแต่ละคนที่มีบทบาทและหน้าที่ในสถานศึกษา ย่อมเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานการศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น ถ้าผู้บริหารการศึกษามีเทคนิคและวิธีการบริหารที่ดี การบริหารการศึกษาก็มีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติโดยรวม อีกทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอีกด้วย ซึ่งการดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหาร โดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยตรงในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการบริหารงาน 4 งาน ได้แก่ 1) งานวิชาการ เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเหมาะสม กับสมณเพศและการเจริญเติบโตของพระภิกษุสามเณร โดยมุ่งเน้นความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน 2) งานธุรการ เน้นการติดต่อประสานงาน อำนวยความสะดวกแก่งานฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 3) งานปกครองนักเรียน เน้นการสอดส่องดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และ 4) งานบริการ เน้นการให้บริการครู นักเรียนและชุมชน โดยในแต่ละงานมีการวางแผนงาน การปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 และ 2) แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยใช้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหาร และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดของการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นการจัดเตรียมโครงการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบโดยการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความต่างๆ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำโครงร่างงานวิจัยต่อภาควิชาเพื่อนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดสร้างเครื่องมือ ทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือ โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้มาเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

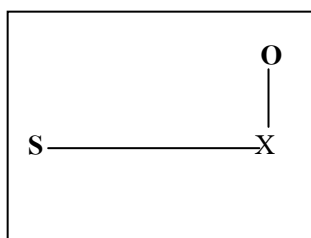
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัยเป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติการจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พร้อมทั้งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไว้ ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบ

การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

แผนแบบการวิจัย แผนแบบการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้แผนแบบงานวิจัยกลุ่มเดียวตรวจสอบสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) แสดงด้วยแผนแบบ ดังนี้

S หมายถึง กลุ่มประชากรที่ศึกษา

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สงวนลิขสิทธิ์

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 จำนวน 20 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 รูป รวม 20 รูป หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานธุรการ หัวหน้างานปกครองนักเรียน และหัวหน้างานบริการ รวม 80 รูป/คน และ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระโรงเรียนละ 9 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 180 รูป/คน และ

ส่วนที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยกำหนดให้โรงเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยของการบริหารโรงเรียนสูงสุดใน 2 อันดับแรกเป็นผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 1 รูป หัวหน้างานบริหาร 4 รูป/คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 รูป/คน รวมโรงเรียนละ 9 รูป/คน รวมผู้สนทนากลุ่ม 18 รูป/คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6

ที่	ชื่อโรงเรียน	วัด	จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล			
				ผู้บริหาร	หัวหน้างาน	หัวหน้ากลุ่มสาระ	รวม
1.	วัดนิเวศธรรมประวัติ	นิเวศธรรมประวัติ	พระนครศรีอยุธยา	1	4	4	9
2.	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์	จุติธรรมาราม	พระนครศรีอยุธยา	1	4	4	9
3.	ศรีเมืองทองวิทยา	ต้นสน	อ่างทอง	1	4	4	9
4.	ชุมทองวิทยา	ชุมทอง	อ่างทอง	1	4	4	9
5.	พระปริยัติธรรมวัดไชโยวรวิหาร	ไชโยวรวิหาร	อ่างทอง	1	4	4	9
6.	วัดเกาะปริยัติวิทยา	เกาะ	อ่างทอง	1	4	4	9
7.	กิตติยารามวิทยา	ท่าโหลง	อ่างทอง	1	4	4	9
8.	พระปริยัติธรรมพลาณสูตรณีวิทยา	หนองคณห์	สระบุรี	1	4	4	9
9.	พระปริยัติธรรมวัดกวีศราราม	กวีศราราม	ลพบุรี	1	4	4	9
10.	พระปริยัติธรรมวัดลำานารายณ์	ลำานารายณ์	ลพบุรี	1	4	4	9
11.	วัดโบสถ์อินทร์บุรี	โบสถ์	สิงห์บุรี	1	4	4	9
12.	พิพิธศุดคณานุสรณ์	พระนอน	สิงห์บุรี	1	4	4	9
13.	สังฆรักษ์วิทยา	การ้อง	สิงห์บุรี	1	4	4	9
14.	วัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา	ไผ่ดำ	สิงห์บุรี	1	4	4	9
15.	พระปริยัติธรรมวัดโพธิ์ศรี	โพธิ์ศรี	สิงห์บุรี	1	4	4	9
16.	พระปริยัติธรรมวัดโพธิ์งาม	โพธิ์งาม	ชัยนาท	1	4	4	9
17.	ดอนกระพี้วิทยาราม	ราษฎร์ศรีถาวราราม	ชัยนาท	1	4	4	9
18.	พระปริยัติธรรมวัดเนินเหล็ก	เนินเหล็ก	อุทัยธานี	1	4	4	9
19.	วัดมณีสถิตกปิฏฐาราม	มณีสถิตกปิฏฐาราม	อุทัยธานี	1	4	4	9
20.	อุทานอุทิศธรรมวิทยา	หนองขุนชาติ	อุทัยธานี	1	4	4	9
รวม				20	80	80	180

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสนทนากลุ่ม (focus group)

ที่	ชื่อ โรงเรียน	วัด	จังหวัด	ผู้ให้ข้อมูล			
				ผู้บริหาร	หัวหน้างาน	หัวหน้ากลุ่มสาระ	รวม
1.	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราลงกรณราชวิทยาลัย	ชูจิตธรรมาราม	พระนครศรีอยุธยา	1	4	4	9
2.	วัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา	ไผ่ดำ	สิงห์บุรี	1	4	4	9
รวม				2	8	8	18

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียน ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามแนวคิดของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการซึ่งแบ่งออกเป็น 4 งาน ประกอบด้วย

2.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนงาน วิชาการ การจัดการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ การจัดกิจกรรมนักเรียน การวัดและประเมินผลการเรียน งานทะเบียนนักเรียน งานวิชาการอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย และการประเมินผลงานวิชาการ โดยทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อ เป้าหมายที่ต้องการ วิธีดำเนินการ และดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด โดยการเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ที่ได้ จากนั้นตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการ เกณฑ์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

2.2 การบริหารงานธุรการ หมายถึง การดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานสารบรรณ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุครุภัณฑ์ และงานอื่นๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ครู และช่วยสนับสนุนงานด้านอื่นๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยความสะดวกราบรื่น และบรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียน โดยทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อ เป้าหมายที่ต้องการ วิธีดำเนินการ และดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดโดยการเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ที่ได้ จากนั้นตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการ เกณฑ์

และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

2.3 การบริหารงานปกครองนักเรียน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนงานปกครองนักเรียน การรักษาความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมและจริยธรรม การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย งานปกครองนักเรียนอื่นๆ และการประเมินผลงานปกครองนักเรียน โดยทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อ เป้าหมายที่ต้องการ วิธีดำเนินการ และดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด โดยการเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ที่ได้ จากนั้นตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการ เกณฑ์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

2.4 การบริหารงานบริการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนงานบริการ การบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ บริการด้านโภชนาการ บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการห้องสมุด บริการโสตทัศนูปกรณ์ บริการแนะแนว งานบริการอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย และการประเมินผลงานบริการ โดยทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อ เป้าหมายที่ต้องการ วิธีดำเนินการ และดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดโดยการเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และผลลัพธ์ที่ได้ จากนั้นตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการ เกณฑ์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก¹

โดยการบริหารงานตามขอบข่ายการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติ แผนกสามัญศึกษา ได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหารแบบวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle) ตามแนวคิดของ เอ็ดวาร์ด ดับบิวล์ เดมมิง (Edwards W. Deming) ประกอบไปด้วย

1. การวางแผน (plan-P) หมายถึง การกำหนดขอบเขตของปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกำหนดวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน ถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

---

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2539 (โรงพิมพ์การศาสนา : กรุงเทพมหานคร, 2539), 19-24.

2. การปฏิบัติ (do-D) หมายถึง กรรมวิธีในการนำไปปฏิบัติตาม กิจกรรมต่างๆ ที่ต้องกระทำภายในเวลาที่กำหนด โดยสามารถเชื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยปฏิบัติงานและพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

3. การตรวจสอบ (check-C) หมายถึง กิจกรรมที่ควบคุม ตรวจสอบการทำงานของขั้นตอนการเพื่อจะทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่โดยเทียบกับแผนที่วางไว้ตั้งแต่วัตถุประสงค์ กระบวนการทำงาน และคุณภาพของผลงาน เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อไป

4. การแก้ไขปรับปรุง (action-A) หมายถึง การตรวจสอบการทำงานของขั้นตอนการปฏิบัติงาน หากพบว่ามีข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานไม่บรรลุตรงตามเป้าหมาย ไม่ได้มาตรฐาน ต้องศึกษาหาสาเหตุแล้วแก้ไขปรับปรุงระบบและกระบวนการทำงานจนผลงานได้มาตรฐานที่ตั้งเป้าไว้²

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 76 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert's Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าระดับคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1	หมายถึง	การบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้น้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน
ระดับ 2	หมายถึง	การบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ให้น้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับ 3	หมายถึง	การบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ให้น้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

²Edwards W. Deming, Sample Design in Business Research (New York : John Wiley & Sons, 1990), 52.

ระดับ 4	หมายถึง	การบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ให้มีน้ำหนัก เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับ 5	หมายถึง	การบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีน้ำหนัก เท่ากับ 5 คะแนน

2. การสนทนากลุ่ม (focus groups) เป็นแบบในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับงานบริหารงาน วิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ ใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยแต่ละงานมีประเด็นในการสนทนาจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 16 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม และคำถามเพื่อการสนทนากลุ่ม มี ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item objective congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ไม่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานต่างๆ งานละ 1 รูป/คน และหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ โดยสุ่มมา 4 กลุ่มสาระ รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 54 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 4 แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)³ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9832

---

³ Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3rd ed. (New York : Harper & Row Publishers, 1974), 161.

2. การสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1 นำผลที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นตอนที่หนึ่งมาสร้างเป็นข้อคำถาม เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ใน 4 งานหลักคือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และ งานบริการ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับโรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาศ วัดเวตวันธรรมมาศ แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามและตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสนทนากลุ่มกับโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย และโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่เป็นกลุ่มประชากรเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือ ไปยังโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากรและสอดซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของแบบการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 9 พฤษภาคม 2548 และ เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ผู้วิจัยเดินทางไปร่วมสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 โรงเรียน โดยแต่ละโรงประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานต่างๆ งานละ 1 รูป/คน และหัวหน้ากลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ โดยสุ่มมา 4 กลุ่มสาระ รวมทั้งสิ้นแล้วจำนวนโรงเรียนละ 9 รูป/คน

2. ดำเนินการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา (moderator) และมีผู้ช่วยบันทึกข้อมูลจำนวน 5 รูป/คน ดังรายชื่อในภาคผนวก จ

3. จัดทำข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมา พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาจัดระบบ ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (%)

2. การวิเคราะห์การบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยตามแนวคิดของเบสต์ (Best) โดยถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงใด แสดงว่าการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับนั้นๆ ซึ่งเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ใน ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ใน ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ใน ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อยู่ใน ระดับมากที่สุด⁴

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

---

⁴ John W. Best , Research in Education (Englewood Cliffs : Prentice – Hall Inc., 1970), 190.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 และ 2) แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 20 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และ หัวหน้ากลุ่มสาระ รวม 80 รูป/คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 180 รูป/คน การสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และ หัวหน้ากลุ่มสาระ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 จำนวน 2 โรงเรียน รวม 18 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นตามหลักการของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และ ตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างาน และ หัวหน้ากลุ่มสาระ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 โรงเรียน รวม 180 รูป/คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ และ เสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างาน และหัวหน้ากลุ่มสาระในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 โรงเรียน รวม 180 รูป/คน แยกพิจารณาตาม อายุ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน และ ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลแสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
1	อายุ		
	1. ต่ำกว่า 30 ปี	60	33.32
	2. อายุ 30 - 39 ปี	61	33.85
	3. อายุ 40 – 49 ปี	34	18.90
	4. 50 ปีขึ้นไป	25	13.93
	รวม	180	100.00
2	ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	24	13.29
	2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	129	71.70
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	27	15.01
		รวม	180
3.	ตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน		
	1. ผู้บริหารโรงเรียน	20	11.12
	2. หัวหน้างาน	80	44.44
	3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	80	44.44
		รวม	180
4	ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน		
	1. ต่ำกว่า 10 ปี	135	75.03
	2. 10 – 20 ปี	41	22.82
	3. 21 ปี ขึ้นไป	4	2.15
		รวม	260

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่มีอายุระหว่างอายุ 30 - 39 ปี มากที่สุด จำนวน 61 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 33.85 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 60 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 33.32 อายุ 40 – 49 ปี จำนวน 34 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 และเป็นผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 25 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 13.93 มีระดับการศึกษาขั้นสูงสุดปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน 129 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 71.70 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 27 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ

15.01 และต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุดจำนวน 24 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 13.29 สำหรับตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน เป็นหัวหน้างาน และ หัวหน้ากลุ่มสาระมากที่สุด จำนวน 80 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 เป็นผู้บริหารโรงเรียนน้อยที่สุด จำนวน 20 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 11.12 มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันต่ำกว่า 10 ปี มากที่สุด จำนวน 135 คิดเป็นร้อยละ 75.03 มีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน 10 – 20 ปี จำนวน 41 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 22.82 และมีระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน 21 ปีขึ้นไป น้อยที่สุดจำนวน 4 รูป/คน คิดเป็น 2.215

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ในการวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เป็นการวิเคราะห์คุณภาพการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยใช้ระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) ตามการบริหารงาน 4 งาน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับการบริหารตามแนวคิดของเบสต์ที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-9

ตารางที่ 5 การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม

การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. งานวิชาการ	3.36	.49	ปานกลาง
2. งานธุรการ	3.38	.43	ปานกลาง
3. งานปกครองนักเรียน	3.50	.42	ปานกลาง
4. งานบริการ	3.23	.39	ปานกลาง
รวม	3.37	.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าโดยภาพรวม การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.43) และเมื่อแยกพิจารณาทางด้าน พบว่าการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ งานปกครองนักเรียน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.15) งานธุรการ ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.43) งานวิชาการ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .49) และงานบริการ ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 6 การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
งานวิชาการ จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle)

งานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
การวางแผน (plan)	3.48	.47	ปานกลาง
1. จัดทำปฏิทินและแผนปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการประจำปีไว้ อย่างชัดเจน	3.75	.51	มาก
2. วางแผนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	3.42	.51	ปานกลาง
3. วางแผนการดำเนินงานจัดประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาครู	3.18	.57	ปานกลาง
4. วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินการ ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	3.53	.50	มาก
5. วางแผนการประเมินผลงานวิชาการไว้อย่างชัดเจน	3.51	.62	มาก
การปฏิบัติ (do)	3.36	.50	ปานกลาง
6. ปฏิบัติตามแผนอย่างมีระบบ	3.44	.49	ปานกลาง
7. ดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	3.43	.53	ปานกลาง
8. ปฏิบัติตามแผนการจัดประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาครู ทางด้านวิชาการเป็นระยะๆ	3.15	.61	ปานกลาง
9. ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินการ ปฏิบัติงานการบริหารในโรงเรียนของท่าน	3.61	.43	มาก
10. มีการประเมินผลงานวิชาการอย่างเป็นระบบ	3.19	.68	ปานกลาง
การตรวจสอบ (check)	3.26	.53	ปานกลาง
11. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามแผนอย่างต่อเนื่อง	3.12	.61	ปานกลาง
12. ตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการเป็นระยะๆ	3.35	.57	ปานกลาง
13. ติดตามประเมินผล การจัดประชุมอบรมสัมมนา	2.96	.59	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

งานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
14. ตรวจสอบการวัดและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้	3.63	.65	มาก
15. ตรวจสอบความถูกต้องและยุติธรรมของการประเมินผลงานวิชาการ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	3.25	.65	ปานกลาง
การปรับปรุงแก้ไข (act)	3.34	.50	ปานกลาง
16. มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	3.26	.50	ปานกลาง
17. ปรับปรุงและพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสม	3.45	.53	ปานกลาง
18. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ทันกับสถานการณ์	3.16	.47	ปานกลาง
19. พัฒนาการจัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรและงานวิชาการ	3.50	.57	ปานกลาง
20. ปรับปรุงและพัฒนาการประเมินผลงานวิชาการให้ถูกต้องเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	3.34	.60	ปานกลาง
รวม	3.36	.49	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า โดยภาพรวม การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.49) และเมื่อจำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) พบว่า การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานวิชาการทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผน (plan) ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.47) การปฏิบัติ (do) ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.50) การปรับปรุงแก้ไข (act) ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.50) และการตรวจสอบ (check) ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = .53) โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 15 ข้อ โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดทำปฏิทินและแผนปฏิบัติงานวิชาการประจำปีอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.52) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุดคือข้อความเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินงานจัดประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาครู ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = .57)

ตารางที่ 7 การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
งานธุรการ จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle)

งานธุรการ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
การวางแผน (plan)	3.47	.45	ปานกลาง
1. วางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรให้เหมาะสม	3.60	.52	มาก
2. กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนรับ-ส่งตอบรับ และเก็บรักษาหนังสือราชการไว้อย่างชัดเจน	3.56	.54	มาก
3. กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหลักฐานการเงิน การบัญชีไว้อย่างชัดเจน	3.63	.52	มาก
4. วางแผนการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายไว้อย่างชัดเจน	3.28	.52	ปานกลาง
5. วางแผนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.27	.48	ปานกลาง
การปฏิบัติ (do)	3.43	.43	ปานกลาง
6. บุคลากรปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้	3.60	.51	มาก
7. ปฏิบัติตามขั้นตอนการลงทะเบียนรับ-ส่ง ตอบรับ และเก็บรักษาหนังสือราชการไว้อย่างชัดเจน	3.49	.61	ปานกลาง
8. มีหลักฐานการเงิน การบัญชี เก็บไว้เป็นระบบและถูกต้อง	3.58	.54	มาก
9. ปฏิบัติงานพัสดุครุภัณฑ์ได้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายหรือหลักการปฏิบัติงานสารบรรณ	3.22	.41	ปานกลาง
10. ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.28	.50	ปานกลาง
การตรวจสอบ (check)	3.37	.43	ปานกลาง
11. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนด	3.28	.50	ปานกลาง
12. ตรวจสอบความถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดไว้	3.37	.52	ปานกลาง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

งานธุรการ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
13. ตรวจสอบการใช้เงินได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ	3.46	.43	ปานกลาง
14. สามารถตรวจสอบหรือสืบค้นได้	3.55	.50	มาก
15. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.18	.54	ปานกลาง
การปรับปรุงแก้ไข (act)	3.27	.47	ปานกลาง
16. สรุปปรับปรุงแก้ไขและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติ	3.27	.58	ปานกลาง
17. สรุปแก้ไขและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน	3.15	.55	ปานกลาง
18. สรุปผลการตรวจสอบ และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน	3.39	.45	ปานกลาง
19. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	3.22	.42	ปานกลาง
20. นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	3.32	.51	ปานกลาง
รวม	3.38	.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า โดยภาพรวม การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานธุรการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.43) และเมื่อจำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle) พบว่า การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานธุรการทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การวางแผน (plan) ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.45) การปฏิบัติ (do) ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.43) การปรับปรุงแก้ไข (act) ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.47) และ การตรวจสอบ (check) ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = .43) ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 14 ข้อ โดยมีข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหลักฐานการเงิน การบัญชี ไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.52) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับการสรุปแก้ไขและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 8 การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
งานปกครองนักเรียน จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle)

งานปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. การวางแผน (plan)	3.64	.38	มาก
1. จัดทำแผนงานปกครองนักเรียน	3.64	.45	มาก
2. จัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน ไว้อย่างชัดเจน	3.76	.39	มาก
3. วางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้แก่ นักเรียน	3.62	.48	มาก
4. วางแผนการประเมินผลงานปกครองนักเรียนอย่างชัดเจน	3.53	.46	มาก
2. การปฏิบัติ (do)	3.54	.43	มาก
5. ปฏิบัติตามแผนงานปกครองนักเรียนตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้	3.63	.44	มาก
6. ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน	3.63	.46	มาก
7. จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้แก่ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.55	.47	มาก
8. ประเมินผลงานปกครองอย่างสม่ำเสมอ	3.34	.47	ปานกลาง
การตรวจสอบ (check)	3.37	.46	ปานกลาง
9. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานปกครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.41	.50	ปานกลาง
10. ประเมินผลตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน	3.42	.52	ปานกลาง
11. ติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่นักเรียน	3.36	.48	ปานกลาง
12. ติดตามผลการประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.31	.50	ปานกลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

งานปกครองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
4. การปรับปรุงแก้ไข (act)	3.44	.50	ปานกลาง
13. นำผลการประเมิน ไปใช้พัฒนาแผนงานปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.49	.48	ปานกลาง
14. นำผลการประเมิน ไปใช้พัฒนาระเบียบข้อบังคับให้รัดกุมขึ้น	3.37	.51	ปานกลาง
15. ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมและต่อเนื่อง	3.39	.52	ปานกลาง
16. จัดทำรายงานผลการประเมินและพัฒนาให้เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน	3.50	1.11	มาก
รวม	3.50	.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า โดยภาพรวม การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานปกครองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.42) และเมื่อจำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle) พบว่า การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานปกครองนักเรียนด้าน การวางแผน (plan) ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.38) และการปฏิบัติ (do) ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.43) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการปรับปรุงแก้ไข (act) ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.46) และการตรวจสอบ (check) ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .50) อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการวางแผน (plan) ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.38) และการปฏิบัติ (do) ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.43) การตรวจสอบ (check) ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .50) และด้านการปรับปรุงแก้ไข (act) ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.46) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยรายข้อคำถาม พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.38) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อคำถามเกี่ยวกับการติดตามผลการประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.49)

ตารางที่ 9 การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
งานบริการ จำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle)

งานบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
การวางแผน (plan)	3.25	.42	ปานกลาง
1. จัดทำแผนงานบริการไว้อย่างชัดเจน	3.32	.47	ปานกลาง
2. วางแผนการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน	3.42	.43	ปานกลาง
3. วางแผนจัดสถานที่ให้บริการตามแผนปฏิบัติงานประจำปี	3.32	.48	ปานกลาง
4. วางแผนให้มีการแนะแนวและจัดบริการห้องสมุด โสตทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน	3.07	.46	ปานกลาง
5. วางแผนการประเมินผลงานบริการอย่างชัดเจน	3.12	.59	ปานกลาง
การปฏิบัติ (do)	3.23	.39	ปานกลาง
6. ปฏิบัติตามแผนงานบริการอยู่เป็นประจำ	3.34	.43	ปานกลาง
7. การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรเหมาะสมกับ งานที่ได้รับ	3.43	.42	ปานกลาง
8. จัดสถานที่ให้บริการไว้อย่างเหมาะสมตามแผนปฏิบัติงาน ประจำปี	3.37	.47	ปานกลาง
9. จัดให้มีบริการแนะแนวโดยตรง และจัดบริการห้องสมุด โสตทัศนูปกรณ์อย่างเพียงพอและเหมาะสม	2.96	.63	ปานกลาง
10. มีการประเมินผลงานบริการอย่างสม่ำเสมอ	3.05	.50	ปานกลาง
การตรวจสอบ (check)	3.19	.41	ปานกลาง
11. ตรวจสอบงานบริการตามแผนที่กำหนดไว้	3.15	.43	ปานกลาง
12. ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามที่กำหนดอย่าง สม่ำเสมอ	3.30	.46	ปานกลาง
13. ตรวจสอบความพร้อมและสำรวจความต้องการบริการไว้ อย่างเพียงพอเหมาะสม	3.34	.49	ปานกลาง
14. ตรวจสอบและบันทึกการใช้บริการในแต่ละภาคเรียน	3.09	.46	ปานกลาง
15. ติดตามผลการประเมินงานบริการอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง	3.07	.49	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

งานบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
4. การปรับปรุงแก้ไข (act)	3.23	.38	ปานกลาง
16. ปรับปรุงและพัฒนาแผนงานบริการให้เพียงพอกับความ ต้องการ	3.36	.42	ปานกลาง
17. ปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรให้เหมาะสม กับงาน	3.27	.40	ปานกลาง
18. ปรับปรุงข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงาน	3.31	.45	ปานกลาง
19. สรุปปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการให้เพียงพอและ เหมาะสม	3.13	.41	ปานกลาง
20. จัดทำรายงานผลการประเมิน และพัฒนาให้เหมาะสมกับ สมัยปัจจุบัน	3.07	.42	ปานกลาง
รวม	3.23	.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า โดยภาพรวม การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานบริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.39) และเมื่อจำแนกตามระบบบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) พบว่า การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 งานบริการทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวางแผน (plan) ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.42) การปฏิบัติ (do) ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.39) การปรับปรุงแก้ไข (act) ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.38) และการตรวจสอบ (check) ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = .41) โดยเมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรเหมาะสมกับงานที่ได้รับ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.42) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับ การจัดทำมีบริการแนะแนวโดยตรง และจัดบริการห้องสมุด โสตทัศนูปกรณ์อย่างเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.63)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 6

ในการวิเคราะห์แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งมีผลงานดีเด่นในเขตการศึกษา 6 ได้แก่ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก วัดชุนจิตธรรมาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี โดยมีผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (focus group) ประกอบไปด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 รูป หัวหน้างานบริหาร 4 งาน ได้แก่ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานธุรการ หัวหน้างานปกครองนักเรียน หัวหน้างานบริการ จำนวน 4 รูป/คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ โดยสุ่มมาเพียง 4 รูป/คน รวมผู้ให้ข้อมูลการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวนโรงเรียนละ 9 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 18 รูป/คน จากนั้นนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มทั้งหมดมาตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จำแนกตามการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการตามกระบวนการบริหารวัฏจักรเดมมิง (Deming cycle) ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การวางแผน(plan-P) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (do-D) ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบ (check-C) และขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปรับปรุง (action-A) ในการบริหารงานทั้ง 4 งาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ในการบริหารงานวิชาการจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ของบุคลากรในโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก วัดชุนจิตธรรมาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ได้ให้แนวทางในการบริหารงานวิชาการประกอบไปด้วย

1.1 การวางแผน (plan) ควรยึดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในธรรมนูญโรงเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนแผนงานวิชาการจะต้องมีงาน/โครงการทางวิชาการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษาว่าต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจอย่างไรบ้างควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนงานวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กิจกรรมในการดำเนินโครงการที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน นอกจากนี้ จะต้องศึกษาโรงเรียนที่มีความประสงค์จะให้โรงเรียนพัฒนางานวิชาการไปในทิศทางใด มีจุดเด่น จุดด้อย และควรที่จะพัฒนาตรงไหนเพื่อที่แผนการพัฒนายังได้ชัดเจนเป็น

รูปธรรม ต้องกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาเด่นชัดมากยิ่งขึ้น แต่ที่เป็นจุดอ่อนก็ไม่ควรมองข้ามควรจะนำมาพัฒนาให้มากขึ้น และมีการจัดทำแผนงานวิชาการ โดยเน้นด้านการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

1.2 การปฏิบัติ (do-D) จะต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ปฏิบัติงานตามแผนงานวิชาการที่วางไว้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริงๆ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูป/คน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนที่วางไว้

1.3 การตรวจสอบ (check-C) ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นระยะๆ จัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งระยะเวลา งบประมาณที่ใช้ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การตรวจผลงาน การตรวจการปฏิบัติงานของครู ปริมาณงานของครู และความสำเร็จของแต่ละโครงการ

1.4 การปรับปรุงแก้ไข (action-A) ควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน นำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการพัฒนางานวิชาการในการปฏิบัติต่อไป

2. แนวทางการบริหารงานธุรการ ในการบริหารงานธุรการจากกรสนทนากลุ่ม (focus group) ของบุคลากรในโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ วิทยาลัย วิทยาลัยธรรมาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ได้ให้แนวทางในการบริหารงานธุรการประกอบไปด้วย

2.1 การวางแผน (plan) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการให้ละเอียดชัดเจนทั้งงานสารบรรณ งานการเงิน การบัญชี และพัสดุ เพราะงานธุรการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ กฎเกณฑ์และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ก่อนการวางแผนการปฏิบัติงาน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการวางแผนการปฏิบัติงานและรับรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะระบบการเงินการบัญชีจะต้องมีความโปร่งใส รัดกุม และเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนางาน ให้มีความสะดวก รวดเร็ว อย่างเช่น การรับส่งหนังสือทางอินเทอร์เน็ต

2.2 การปฏิบัติ (do-D) ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติอย่างถูกต้อง เป็นระบบตามแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ต้องมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านระเบียบกฎเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ จะทำให้การปฏิบัติงานรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารต้องให้คำปรึกษาระหว่างปฏิบัติงานและศึกษาเปรียบเทียบที่เปลี่ยนแปลง

ไปจากเดิมเพื่อให้บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ต้องจัดเก็บหลักฐานทางการเงิน การบัญชี การพัสดุอย่างเป็นระบบ สามารถค้นหาได้โดยสะดวก รวดเร็ว

2.3 การตรวจสอบ (check-C) ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน และหลักฐานการจัดทำอย่างเป็นประจำ โดยเฉพาะงานการเงินการบัญชี ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงาน อย่างชัดเจน

2.4 การปรับปรุงแก้ไข (action-A) ควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระหว่าง และสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. แนวทางการบริหารงานปกครองนักเรียน ในการบริหารงานปกครองนักเรียนจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ของบุคลากรในโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิทยาลัย วิทยาลัยธรรมมา-ราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ได้ให้แนวทางในการบริหารงานปกครองนักเรียนประกอบไปด้วย

3.1 การวางแผน (plan) ควรมีวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยมีกิจกรรมในโครงการที่หลากหลาย การวางแผนจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาพระปริยัติธรรม วิชาสามัญ สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์

3.2 การปฏิบัติ (do-D) ต้องนำแผนมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการปฏิบัติงานตามแผนงานปกครองนักเรียนเป็นระยะๆ ระหว่างปฏิบัติงาน

3.3 การตรวจสอบ (check-C) ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน โดยจัดตั้งเป็นสภานักเรียนเพื่อคอยตรวจสอบการดำเนินการ ให้มีความต่อเนื่องโดยยึดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนเป็นสำคัญ

3.4 การปรับปรุงแก้ไข (action-A) ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนทั้งในเวลาปฏิบัติงานและสิ้นสุดการปฏิบัติงาน

4. แนวทางการบริหารงานบริการ ในการบริหารงานบริการจากการสนทนากลุ่ม (focus group) ของบุคลากรในโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วิทยาลัย วิทยาลัยธรรมมา-ราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ได้ให้แนวทางในการบริหารงานบริการประกอบไปด้วย

4.1 การวางแผน (plan) ควรจัดทำแผนควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน อย่างชัดเจน และวางแผนโดยเน้นการแนะแนว การบริการห้องสมุด และโสตทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน จัดทำแผนการบริการให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจของสงฆ์ และอำนวยความสะดวกให้กับ

พระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มากที่สุดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในงานบริการ

4.2 การปฏิบัติ (do-D) ควรมีการปฏิบัติตามแผนงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร สํารวจความพึงพอใจต่อการบริการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4.3 การตรวจสอบ (check-C) ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำบันทึกการเข้าใช้บริการรวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน มีการติดตามประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผน

4.4 การปรับปรุงแก้ไข (action-A) ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ แนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยใช้หน่วยวิเคราะห์ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ตามกระบวนการบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) ควบคุมการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 4 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครอง นักเรียน และงานบริการ เป็นขอบข่ายการวิจัย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 20 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างาน และหัวหน้ากลุ่มสาระของโรงเรียนจำนวน 180 รูป/คน เป็นผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลได้รับคืนมาครบสมบูรณ์ทุกฉบับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และแบบการสนทนากลุ่ม (focus group) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีดังนี้

2.1 งานวิชาการ ควรยึดธรรมเนียมโรงเรียนเป็นแนวทาง งาน/โครงการ ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ควรปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และบุคลากรควรร่วมมือกันปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบตามแผน จัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป

2.2 งานธุรการ ควรยึดระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้องเป็นระบบ และมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรจัดเก็บหลักฐานต่างๆ อย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรมีการสรุปผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

2.3 งานปกครองนักเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ควรให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม กิจกรรมนักเรียนควรมีจุดเน้นทั้งทางพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญที่คำนึงถึงกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการปฏิบัติงาน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ควรยึดระเบียบงานปกครองนักเรียน ควรวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการปฏิบัติงาน

2.4 งานบริการ ควรมีจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจของสงฆ์ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควรสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการ ควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแบบบันทึกการดำเนินงานและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงาน

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น มีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพแท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรง และได้ดำเนินการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญระดับมัธยมศึกษาควบคู่ในการจัดการศึกษาด้วย ทำให้การบริหารจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และต้องสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการประกอบกันทำให้การบริหารจัดการขาดเอกภาพในการดำเนินงาน เพราะต้องดำเนินการตามนโยบายของทั้งสองหน่วยงานหลัก แต่จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีการกระจายอำนาจการ

บริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปไปที่สถานศึกษาทำให้การบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาตามค่าเฉลี่ยของข้อคำถามพบว่าการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีการจัดทำปฏิทิน แผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามแผน การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ตลอดจนนำผลจากการประเมินมาใช้ในการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุแทน โศตรภูเวียง ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ 9 พบว่า ในด้านการปฏิบัติงานของงานบริหารวิชาการ งานธุรการ งานกิจการนักเรียนมีลักษณะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของฟาโย (Payol) ที่ได้เสนอกระบวนการบริหารให้มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การวางแผน (to plan) 2) การจัดองค์การ (to organize) 3) การบังคับบัญชา (to command) 4) การประสานงาน (to coordinate) 5) การควบคุม (to control) สอดคล้องกับแนวคิดของเซียร์ (Sears) ที่ได้กำหนดกระบวนการบริหารไว้ 5 อย่าง คือ 1) การวางแผนหรือโครงการ (planning) 2) การจัดองค์การ (organizing) 3) การอำนวยการ (directing) 4) การประสานงาน (coordinating) 5) การควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน (controlling) และสอดคล้องกับเกร็ก (gregg) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร 7 อย่าง คือ 1) การตัดสินใจสั่งการ (decision making) 2) การวางแผน (planning) 3) การจัดองค์การ (organizing) 4) การติดต่อสื่อสาร (communicating) 5) การใช้อิทธิพล (influencing) 6) การประสานงาน (coordinating) 7) การประเมินผลงาน (evaluating)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านตามลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า งานปกครองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับที่สองคืองานธุรการ อันดับสามคือ งานวิชาการ และงานบริการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากผู้เรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นผู้เรียนที่มาจากฐานะที่ยากจน และมาบวชเป็นสามเณรเพื่อศึกษาหาความรู้ทำให้ผู้เรียนต้องอยู่ในกฎ ระเบียบของโรงเรียน นอกจากนั้นยังต้องปฏิบัติตามศีลในพระพุทธศาสนาทำให้งานปกครองนักเรียนค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในแต่ละประเด็น แตกต่างกับผลการวิจัยของ รสริน ปิตินันท์ ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากคืองานธุรการ แตกต่างกับผลการวิจัยของประเสริฐ บุญฤทธิ์ ที่ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่าการบริหารงานตามเกณฑ์โรงเรียนมัธยมศึกษาในงานธุรการมีการปฏิบัติในระดับมาก

เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนในการบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) ในแต่ละงานพบว่า งานวิชาการ งานธุรการ และงานบริการทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนงานปกครองนักเรียน ด้านการวางแผน และการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการปรับปรุงแก้ไข และการตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากสภาพการบริหารโรงเรียนขาดการเอาใจใส่ดูแลจากหน่วยงานระดับบน รวมทั้งการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ สภาพเช่นนี้ทำให้การพัฒนาทางปริมาณและคุณภาพยังมีไม่มากนัก เกิดการเหลื่อมล้ำกันระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เช่น ในระดับโรงเรียน โรงเรียนไหนมีรายได้มากก็สามารถจ้างครูที่มีความรู้ความสามารถตามความต้องการได้มาก สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่ที่เรียนได้เพียงพอ ขาดการประสานงานกันเป็นอย่างดีพอ ไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน รวมทั้งบุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติหน้าที่บ่อยทำให้การบริหารจัดการแต่ละงานอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงงานปกครองนักเรียน ด้านการวางแผน และการปฏิบัติเท่านั้นที่อยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีแนวทางการบริหารดังนี้

2.1 งานวิชาการ ควรยึดธรรมเนียมโรงเรียนเป็นแนวทาง งาน/โครงการ ต้องเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ควรปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และบุคลากรควรร่วมมือกันปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบตามแผน จัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป ซึ่งเมื่อพิจารณาคำเฉลี่ยวรายข้อคำถามที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ได้ดำเนินการในระดับมาก คือ มีการจัดทำปฏิทินและแผนปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการประจำปี มีการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการประเมินผลงาน มีการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามปฏิทินการปฏิบัติงานการบริหารในโรงเรียนมีการตรวจสอบการวัดผล และประเมินผลการเรียนตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนวล ลักกิตโร ที่ศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี พบว่า แนวทางกระบวนการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในงานวิชาการ คือ ควรเน้นให้มีการวางแผนวิชาการให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และความเหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งอยู่ในสมณเพศ ควรสร้างความเข้าใจในหลักสูตรของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการ

พัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนันท์ จันทร์ดาศรี ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ควรพัฒนาความรู้ทักษะการวางแผนงานวิชาการแก่บุคลากรทุกคน ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพิ่มขึ้น ควรพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการทำงานแก่บุคลากรโดยจัดฝึกอบรมเอง ส่งเข้าฝึกอบรมกับหน่วยงานอื่น นำไปศึกษาดูงานในหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และควรพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะการติดตามประเมินผลแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ

2.2 งานธุรการ ควรยึดระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้องเป็นระบบ และมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรจัดเก็บหลักฐานต่างๆ อย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรมีการสรุปผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อคำถามที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ได้ดำเนินการในระดับมาก คือ มีการวางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรอย่างเหมาะสม มีการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนรับ-ส่ง คอรับ และเก็บรักษาหนังสือราชการ การจัดทำหลักฐานการเงิน การบัญชีอย่างชัดเจน บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ มีหลักฐานการเงิน การบัญชีเก็บไว้เป็นระบบและถูกต้อง มีการตรวจสอบการใช้เงินได้อย่างถูกต้องเป็นระบบสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนวล ลักกิตโร ที่ศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี พบว่า แนวทางกระบวนการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในงานธุรการ คือ ควรจัดระบบงานให้ทันสมัย รวดเร็ว เป็นระบบ ควรดำเนินการโดยผู้เกี่ยวข้องและชุมชนมีส่วนร่วมด้วย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2.3 งานปกครองนักเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ควรให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม กิจกรรมนักเรียนควรมีจุดเน้นทั้งทางพระปริยัติธรรม และ วิชาสามัญที่คำนึงถึงกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการปฏิบัติงาน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ควรยึดระเบียบงานปกครองนักเรียน ควรวิเคราะห์ปัญหา และ อุปสรรคที่เกิดขึ้น และนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อคำถามที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ได้ดำเนินการในระดับมาก คือ มีการจัดทำแผนงานปกครองนักเรียน มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน มีการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้แก่นักเรียน มี

การวางแผนการประเมินผลงานปกครองนักเรียน มีการปฏิบัติตามแผนงานปกครองนักเรียนตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนด มีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำรายงานผลการประเมินและพัฒนาให้เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนวล ลักกิตโร ที่ศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี พบว่า แนวทางกระบวนการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในงานกิจการนักเรียน คือ ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน ควรมีการมุ่งเน้นให้มีความรู้ ทักษะ ในวิชาพระปริยัติธรรม วิชาสามัญ สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ เป็นศาสนทายาทที่ดี สามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนเองและสังคม สมควรแก่สมณวิสัย เน้นคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4 การบริหารงานบริการ ควรมุ่งเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจของสงฆ์ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควรสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการ ควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแบบบันทึกการดำเนินงานและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อคำถามที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ได้ดำเนินการในระดับสูง คือ มีการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรเหมาะสมกับงานที่ได้รับ มีการวางแผนการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ ที่ศึกษาการบริหารงานฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งสรุปจากรายการที่มีผู้ระบุไว้สูงสุดในภาพรวม ดังนี้ สภาพการบริหารงานฝ่ายบริการ พบว่า การวางแผนงานบริการมีการวางแผนโดยคณะบุคคล การจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้มีอุปกรณ์และสถานอำนวยความสะดวกโรงเรียนใช้น้ำประปา สำหรับการจัดบริการโภชนาการโรงเรียนให้แม่ค้ำนำอาหารมาขาย มีสถานที่รับประทานอาหารหรือโรงอาหาร โดยมีหัวหน้างานโภชนาการเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การจัดบริการสุขภาพอนามัย มีห้องพยาบาล หรือสถานที่เป็นส่วน มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัย โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านการจัดบริการห้องสมุด มีครูอาจารย์ให้บริการอยู่ประจำ กิจกรรมที่จัดได้แก่ การจัดนิทรรศการ วัสดุสารนิเทศในห้องสมุดได้แก่ วัสดุพิมพ์ ระบบการจัดเป็นระบบทศนิยมของดิวี่ ส่วนการจัดบริการโสตทัศนูปกรณ์ มีห้องโสตทัศนูปกรณ์

โดยเฉพาะ การจัดระบบงานแนะแนว โรงเรียนมีบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษาครบทุกงาน โดยคณะกรรมการแผนงานโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน ในการประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์แล้วแจ้งให้ปฏิบัติทราบล่วงหน้า มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานก่อนสิ้นสุดโครงการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหาร การศึกษา และเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

หากพิจารณาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั้ง 4 งานอยู่ใน ระดับปานกลาง ดังนั้นในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงควร ได้รับการพัฒนาในทุกๆ งาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. งานวิชาการ ควรได้รับการส่งเสริมในด้านการวางแผนการดำเนินการจัดประชุม อบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาครู การประเมินผลงานวิชาการให้เป็นระบบ ส่งเสริมให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง และ ควรส่งเสริมด้านการนำผลการ ประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ จะทำให้การบริหารงานวิชาการมี ประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลมากขึ้น

2. งานธุรการ ควรได้รับการส่งเสริมในด้านการวางแผนการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ให้ ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ควรส่งเสริมในด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการ ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมในด้านการสรุปปรับปรุงแก้ไขการจัดทำผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

3. งานปกครองนักเรียน ควรได้รับการส่งเสริมด้านการติดตามประเมินผล และการนำ ผลการประเมินมาปรับปรุงในการพัฒนาการบริหารโรงเรียน

4. งานบริการ ควรได้รับการพัฒนาโดยจัดงบประมาณในการบริหารงานบริการ เพิ่มขึ้น ทั้งด้านการรักษาพยาบาล ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศศึกษาต่างๆ รวมทั้ง

การพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรเพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาการบริหาร โดยแยกพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารโรงเรียน ประกอบไปด้วยงานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารที่เน้นงานบริการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับสมัยปัจจุบันซึ่งจะทำให้งานบริการมีการบริหารที่ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมการศาสนา. พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.
- _____ .เทคนิคการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 2539.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2539.
- กระทรวงศึกษาธิการ. เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย : แนวการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.
- _____ .นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2542.
- กมล รอดคล้าย. สภาพปัญหาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. ม.ป.ท., 2532.
- กรมการศาสนา. คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. เชียงใหม่ : เจริญวัฒน์การพิมพ์, 2537.
- กรมการศาสนา. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. การบริหารจัดการ การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546.
- กรมสามัญศึกษา. การวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โฆสิตการพิมพ์, 2544.
- _____ .เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา, 2540.
- _____ .คู่มือการปกครองนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2539.
- กาญจนา สัตย์สงวน. “การบริหารงบประมาณอย่างมีคุณภาพในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- จันทแสน วงศ์ชนะ. “การบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- จรัส นองมาก. การรับรองมาตรฐานคุณภาพของโรงเรียนเอกชน: แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2538.

- จิตรารักษ์ บุญยงค์. “การบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- ชเนศ นาคะวิทย์. “สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายบริการใน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา สังกัดส่วนกลาง.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- ชุมพล รัตน์เลิศลบ. การศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของจังหวัดแพร่. ม.ป.ท. 2543.
- ทวี วรรณกุล. “การบริหารศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในเขตการศึกษา 1 : กรณีศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ศูนย์” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร .พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. 2538.
- ธีระพล อรุณะกสิกร และคนอื่นๆ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 . กรุงเทพฯ: วิญญูชนจำกัด. 2541.
- ธีรวิษ ดิฉัน. “การบริหารงานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- บุรี แก้วเล็ก. “การสนองงานคณะสงฆ์ด้านการจัดการศึกษาและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของ กรมการศาสนา”, เอกสารอัดสำเนา,(ม.ป.ป.).
- ปิยะ พันคำ. รายงานประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ม.ป.ท., 2537.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2544.
- พนัส หันนาคินทร์ . หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- พระราชวรมุนี (ประยูทธ ปยุตโต). สถาบันสงฆ์กับสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521.
- _____ . ปรัชญาการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วรพาศย์พินิจ, 2536.
- พระสุนันท์ จันทรศาสตร์. “ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสุรินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.

ภานี วงษ์เอก. วิธีการศึกษาแบบการจัดสนทนากลุ่ม [online]. เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2546. เข้าถึงได้จาก http://cmicenter.dsd.go.th/knowCMI/mba/research/re_ch6.doc .

มานพ พลไพรินทร์. การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2539.

วชิระ ดวงมาตย์พล. “กรณีศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

วรพงษ์ มีมาก. “การพัฒนาการดำเนินงานปกครองด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนสุรินทร์พิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. การพัฒนาแนวทางและศักยภาพทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.

วาริน เริงไฉและคณะ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2540.

วิจิตร ศรีสอาน . การบริหารโรงเรียน : บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2537.

วิชัย ธรรมเจริญ. คู่มือการปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2541.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. การบริหารครบวงจร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมสพับลิชชิงจำกัด, ม.ป.ป.

ศิริกาญจนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. “เหตุปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2545.

ศิริอร ชันชหัดถ์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์, 2536.

ศรีนวล ลักกิตโร. “การศึกษาความพร้อมของกระบวนการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2544.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2533.

สมเกียรติ ชงศรี. “บทบาทในการส่งเสริมงานคณะสงฆ์ของศึกษาธิการอำเภอ จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

สมชาย บัวเล็ก. “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก่อน พ.ศ. 2535.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540.

สมนึก พรหมแก้ว. “การบริหารงานธุรการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด

สุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

สมบัติ เจนสระคู. “การศึกษาคือสิทธิและหน้าที่.” วารสารพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

กลุ่ม 10 2,5 (ธันวาคม-มกราคม 2548) : 18-30.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. รวมบทความทางวิธีวิทยาการวิจัย [online]. เข้าถึงเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2546.

เข้าถึงได้จาก <http://www.amazon.com>

สวัสดิ์ มีอบ และคนอื่นๆ. รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารโรงเรียน

พระปริยัติธรรมแผนกธรรมสามัญศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ปีการศึกษา 2546 ครั้งที่ 2. ม.ป.ท., 2546.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ [online]. เข้าถึงเมื่อ 14 ธันวาคม 2546.

เข้าถึงได้จาก <http://www.geocities.com/graduatedusit/vocab/vocab6.htm>.

สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา .

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2536.

สุแทน โคตรภูเวียง. “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในภาคคณะสงฆ์ 9.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.

เสน่ห์ ระหว่างบ้าน. หลักการบริหารการศึกษา [online]. เข้าถึงเมื่อ 3 กรกฎาคม 2548. เข้าถึงได้จาก

<http://info.arc.dusit.ac.th/newknowledge/openbook.nsp?view>.

เสาวภา สุขาทิพย์. “การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

- อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ. “การศึกษาการบริหารงานฝ่ายบริการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อำนาจ ปราบหนองบัว. “ปัญหาการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- อำภา บุญช่วย. การบริหารงานวิชาการภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.

ภาษาอังกฤษ

- Ben M. Harris. Supervision Behavior in Education. New York : Prentice-Hall. Inc., 1963.
- Carter V. Good. Dictionary of Education. New York: Mc Grew - Hill Company. 1973.
- Daniel Katz and Robert L. Khan. The Social Psychology of Organization. 2nd ed. New York :
John Wiley & Son., 1978.
- Edwards W. Deming. Sample Design in Business Research . New York : John Wiley & Sons,
1990.
- Fayol's Five Functions of Management. Fayol's Principles of Administration [online]. Accessed
3 July 2005. Available from <http://faculty.uwb.edu/wfreytag/MGI0102/sld015.htm>.
- Henri Fayol. General and Industrial Administration .London : Sir Isaac Pitman & Sons.
Ltd., 1949.
- Jesse B. Sears. The Nature of Administration Process. New York : McGraw–Hill Book Co., 1959.
- John W. Best . Research in Education .Englewood Cliffs : Prentice – Hall Inc., 1970.
- Lee J. Cronbach. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row
Publishers, 1974.
- McGregor, Douglas. The Human Side of Enterprise. New York : McGraw - Hill Book Company,
1960.
- Ronald F. Campbell. Introduction to Educational Administration . Boston:
Allyn Bacon.Inc.,1967.
- Russell T. Gregg. The Administrative Process. New York : Harper & Row, 1967.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ทดลองเครื่องมือ (try out)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. พระครูวัชรธรรมาภรณ์	ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3 วัดจุฬามณีธรรมาราม ต.สนับทึบ อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา (ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี นิลกรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล)
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ถัดดา สุวรรณกุล	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา)
4. อาจารย์บำรุง ชำนาญเรือ	อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา)
5. นายบุรี แก้วเล็ก	ผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม เลขที่ 666 อาคารชนาถกรณ์ ถ.บรมราชชนนี แขวงบางบำหรุ เขต บางพลัด กรุงเทพมหานคร (ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ทดลองเครื่องมือ (try out)

1. โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา วัดกาญจนสิงหาสน์
แขวงคลองซึกพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
3. โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง วัดศรีบุญเรือง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
4. โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส
แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
5. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเวตวันธรรมาวาส วัดเวตวันธรรมาวาส
แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร และ
6. โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัดดีวิทยา วัดมหาสวัดดีนาคพุฒาราม
ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตตรวจสอบเครื่องมือ ทดลองเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัย ใต้ยี่สิบแปด ไมล์ สงวนลิขสิทธิ์

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/758

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

9 กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี นิลกรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา สุวรรณกุล
อาจารย์บำรุง ชำนาญเรือ, นายบุรี แก้วเล็ก และ พระครูวัชรธรรมาภรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”
ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

FAX. 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/976

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 กันยายน 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้พระบัณฑิต ศรีชัย
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน
นำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/976

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 กันยายน 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้กรขอความอนุเคราะห์ให้พระบัณฑิต ศรีชัย
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน
นำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/976

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 กันยายน 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขออนุญาตให้พระบัณฑิต ศรีชัย
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน
นำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/976

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 กันยายน 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขออนุญาตให้พระบัณฑิต ศรีชัย
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน
นำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/976

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 กันยายน 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามหาวิทยาลัยวิชา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขออนุญาตให้พระบัณฑิต ศรีชัย
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน
นำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.203.2/976

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

4 กันยายน 2547

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเวตวันธรรมาวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขออนุญาตให้พระบัณฑิต ศรีชัย
ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน
นำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร. 0 3421 9136

โทรสาร 0 3421 9136

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2316

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

16 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นมัสการ ผู้อำนวยการ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6” มีความประสงค์
จะขออนุญาตพระคุณเจ้า หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายธุรการ หัวหน้าฝ่ายปกครองนักเรียน
หัวหน้าฝ่ายบริการ และหัวหน้ากลุ่มสาระ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากพระคุณเจ้าโปรดอนุญาต
ให้นักศึกษาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จีราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร . 0 3424 3435, 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

(สำเนา)

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2317

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

16 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นมัสการ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา

ด้วย พระบัณฑิต ศรีชัย นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6” มีความประสงค์
จะขออนุญาตพระคุณเจ้า หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายธุรการ หัวหน้าฝ่ายปกครองนักเรียน
หัวหน้าฝ่ายบริการ และหัวหน้ากลุ่มสาระ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากพระคุณเจ้าโปรดอนุญาต
ให้นักศึกษาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จีราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร . 0 3424 3435, 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
a1	227.5556	2101.9119	.6699	.9830
a2	227.9444	2101.2610	.7536	.9829
a3	228.3889	2122.5818	.5928	.9831
a4	228.2593	2127.5919	.5242	.9832
a5	228.1481	2107.8267	.7290	.9830
a6	228.0926	2115.6328	.5612	.9831
a7	228.2037	2104.2407	.6542	.9830
a8	228.1111	2109.1950	.7121	.9830
a9	228.5370	2101.7628	.7057	.9830
a10	228.4074	2090.4724	.7110	.9830
a11	228.5926	2093.0384	.7393	.9829
a12	228.3333	2098.2642	.7273	.9829
a13	227.9074	2099.8969	.6632	.9830
a14	227.7407	2084.1202	.7778	.9829
a15	227.9630	2094.0363	.7408	.9829
a16	228.0370	2122.9420	.6121	.9831
a17	228.1667	2106.7830	.6237	.9831
a18	228.4815	2108.2166	.7313	.9830
a19	228.4630	2104.1401	.7068	.9830
a20	228.2778	2105.9025	.6868	.9830
a21	227.9259	2095.9944	.7767	.9829
a22	227.7593	2128.8277	.4373	.9833
a23	228.1296	2104.3036	.7680	.9829
a24	228.3519	2106.4965	.6381	.9830
a25	227.8889	2101.7987	.5637	.9832
a26	227.8519	2104.3550	.5351	.9832
a27	228.0741	2108.7869	.6791	.9830
a28	228.4444	2100.2893	.7065	.9830
a29	227.7963	2116.8068	.5439	.9832
a30	227.8148	2107.2481	.5817	.9831
a31	227.7407	2112.9504	.5746	.9831
a32	228.1111	2116.0252	.5339	.9832
a33	228.3704	2103.8980	.5981	.9831
a34	228.2593	2103.6296	.6036	.9831
a35	228.2407	2104.8277	.5442	.9832
a36	228.3519	2103.5531	.6441	.9830
a37	228.1667	2079.5000	.8760	.9827
a38	228.2593	2086.3466	.8438	.9828
a39	228.3704	2101.3319	.7709	.9829
a40	228.2222	2087.0818	.7428	.9829
a41	227.5926	2107.3781	.6308	.9831
a42	227.7222	2103.4119	.6763	.9830
a43	228.1296	2102.1150	.6515	.9830
a44	227.8889	2109.0063	.6243	.9831

a45	227.4259	2112.2491	.5795	.9831
a46	227.7593	2142.4504	.2626	.9834
a47	228.0741	2118.4850	.5189	.9832
a48	227.9630	2104.3760	.6356	.9830
a49	227.8148	2100.7952	.6416	.9830
a50	227.9259	2117.9567	.5058	.9832
a51	228.0926	2111.8215	.6273	.9831
a52	228.0370	2102.9043	.6874	.9830
a53	227.9815	2100.6600	.6989	.9830
a54	228.2222	2121.7610	.5153	.9832
a55	228.1111	2107.4214	.6406	.9830
a56	228.1852	2111.7764	.5575	.9831
a57	228.2407	2082.4126	.7993	.9828
a58	228.1852	2087.0217	.7698	.9829
a59	228.4259	2092.4001	.7715	.9829
a60	228.1667	2098.7453	.7042	.9830
a61	228.1296	2105.6621	.6240	.9831
a62	228.1667	2100.0660	.7209	.9829
a63	228.3704	2100.7282	.7200	.9829
a64	228.2593	2096.7994	.7730	.9829
a65	228.3148	2084.0688	.8491	.9828
a66	228.1667	2096.1038	.6912	.9830
a67	228.1667	2095.6132	.6966	.9830
a68	228.2407	2082.6768	.7700	.9829
a69	228.2778	2117.7893	.4732	.9833
a70	228.3333	2116.9434	.4447	.9833
a71	228.3519	2112.0437	.5847	.9831
a72	228.4259	2106.8152	.6468	.9830
a73	228.5370	2111.3854	.6538	.9830
a74	228.4815	2107.0091	.6493	.9830
a75	228.4259	2094.8529	.7593	.9829
a76	228.5556	2094.7044	.7094	.9830

Reliability Coefficients 76 item

Alpha = .9832   Standardized item alpha = .9834

ภาคผนวก ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย
สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหาร และ เพื่อทราบแนวทางการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับงานบริหาร 4 งาน คือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และ งานบริการ โดยศึกษาในทฤษฎีวัฏจักรเดมมิง คือ (1) การวางแผน (Plan) (2) การปฏิบัติ (Do) (3) การตรวจสอบ (Check) (4) การแก้ไขปรับปรุง (Action) ซึ่งการตอบแบบสอบถามของท่านจะเก็บเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่านพร้อมทั้งสถานศึกษาของท่าน แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความจริงมากที่สุด เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานบริหารงานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 รูป/คน คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. หัวหน้างาน 4 รูป/คน
3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 กลุ่มสาระ
4. เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ขอความกรุณาส่งคืนผู้วิจัยโดยเร็วที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณ / ขอเจริญพรขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

พระบัณฑิต ศรีชัย

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามสถานภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี   3. 40 – 49 ปี
 2. 30 – 39 ปี   4. 50 ปี ขึ้นไป

2. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี   2. ปริญญาตรี/เทียบเท่า   3. สูงกว่าปริญญาตรี

3. ตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

1. ผู้บริหารโรงเรียน   2. หัวหน้าฝ่าย   3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

4. ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน

1. ต่ำกว่า 10 ปี   2. 10 – 20 ปี   3. 21 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

คำชี้แจง : ในการตอบแบบสอบถาม ขอให้พิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหาร 4 งาน คือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ ตามความคิดเห็นของท่านว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับใด แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติงานทางขวามือ ทั้งนี้ ได้จัดระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ โดยใช้แทนค่าดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติเท่ากับ มากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติเท่ากับ มาก
 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติเท่ากับ ปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติเท่ากับ น้อย
 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติเท่ากับ น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ก.	<u>งานวิชาการ</u> ดำเนินงานวิชาการ อย่างเป็นระบบ	/					

คำอธิบาย : จากตัวอย่าง ข้อ ก แสดงว่า มีการดำเนินงานวิชาการมากที่สุด

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	งานวิชาการ						
1.	จัดทำปฏิทินและแผนปฏิบัติงาน งานวิชาการ ประจำปีไว้อย่างชัดเจน						
2.	ปฏิบัติตามแผนอย่างมีระบบ						
3.	มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการ ปฏิบัติงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง						
4.	มีการนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุง และ พัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน						
5.	วางแผนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการอย่าง ต่อเนื่อง						
6.	ดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการอย่าง ต่อเนื่อง						
7.	ตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการเป็น ระยะเวลา						
8.	ปรับปรุงและพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสม						
9.	วางแผนการดำเนินงานจัดประชุมอบรมสัมมนา เพื่อพัฒนาครู						
10.	ปฏิบัติตามแผนการจัดประชุมอบรมสัมมนา เพื่อ พัฒนาครูทางด้านวิชาการเป็นระยะๆ						
11.	ติดตามประเมินผล การจัดประชุมอบรมสัมมนา						
12.	นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้ทันกับสถานการณ์						
13.	วางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนตาม ปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน						
14.	ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนตาม ปฏิทินการปฏิบัติงาน						

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	งานวิชาการ (ต่อ)						
15.	ตรวจสอบการวัดและประเมินผลการเรียนตาม ปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้						
16.	พัฒนาการจัดและประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรและงานวิชาการ						
17.	วางแผนการประเมินผลงานวิชาการไว้อย่าง ชัดเจน						
18.	มีการประเมินผลงานวิชาการอย่างเป็นระบบ						
19.	ตรวจสอบความถูกต้องและยุติธรรมของการ ประเมินผลงานวิชาการ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้						
20.	ปรับปรุงและพัฒนาการประเมินผลงานวิชาการ ให้ถูกต้องเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้						
	งานธุรการ						
21.	วางแผนกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ บุคลากรให้เหมาะสม						
22.	บุคลากรปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้						
23.	ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ กำหนดไว้						
24.	สรุป ปรับปรุง แก้ไข และจัดทำรายงานผลการ ปฏิบัติ						
25.	กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอน การ ลงทะเบียนรับ-ส่ง ตอบรับ และเก็บรักษา หนังสือราชการไว้อย่างชัดเจน						
26.	ปฏิบัติตามขั้นตอนการลงทะเบียนรับ-ส่ง ตอบรับ และเก็บรักษาหนังสือราชการไว้อย่างชัดเจน						
27.	ตรวจสอบความถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดไว้						
28.	สรุป แก้ไข และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน						

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	งานธุรการ (ต่อ)						
29.	กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหลักฐานการเงิน การบัญชี ใว้อย่างชัดเจน						
30.	มีหลักฐานการเงิน การบัญชี เก็บไว้เป็นระบบ และถูกต้อง						
31.	ตรวจสอบการใช้เงิน ได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ						
32.	สรุปผลการตรวจสอบ และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน						
33.	วางแผนการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ใว้อย่างชัดเจน						
34.	ปฏิบัติงานพัสดุครุภัณฑ์ได้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายหรือหลักการปฏิบัติงานสารบรรณ						
35.	สามารถตรวจสอบหรือสืบค้นได้						
36.	นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน						
37.	วางแผนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง						
38.	ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง						
39.	ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานธุรการในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
40.	นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน						
	งานปกครองนักเรียน						
41.	จัดทำแผนงานปกครองนักเรียนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ใว้อย่างชัดเจนเหมาะสม						

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
42.	งานปกครองนักเรียน (ต่อ) ปฏิบัติตามแผนงานปกครองนักเรียนตามหน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้						
43.	ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงาน ปกครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง						
44.	นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาแผนงานปกครอง นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
45.	จัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครอง นักเรียนไว้อย่างชัดเจน						
46.	ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครอง นักเรียน						
47.	ประเมินผลตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงาน ปกครองนักเรียนตามที่กำหนดไว้						
48.	นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาระเบียบข้อบังคับ ให้รัดกุมขึ้น						
49.	วางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และ พัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความ รับผิดชอบ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้แก่นักเรียน						
50.	จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และพัฒนา ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความ รับผิดชอบ และการรู้จักใช้เวลาว่างให้แก่นักเรียน อย่างสม่ำเสมอ						
51.	ติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ นักเรียน						
52.	ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมและ ต่อเนื่อง						

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
53.	งานปกครองนักเรียน (ต่อ) วางแผนการประเมินผลงานปกครองนักเรียน อย่างชัดเจน						
54.	ประเมินผลงานปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ						
55.	ติดตามผลการประเมินอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง						
56.	จัดทำรายงานผลการประเมินและพัฒนาให้ เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน						
	งานบริการ						
57.	จัดทำแผนงานบริการไว้อย่างชัดเจน						
58.	ปฏิบัติตามแผนงานบริการอยู่เป็นประจำ						
59.	ตรวจสอบงานบริการตามแผนที่กำหนดไว้						
60.	ปรับปรุงและพัฒนาแผนงานบริการให้เพียงพอ กับความต้องการ						
61.	วางแผนการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน						
62.	การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร เหมาะสมกับงานที่ได้รับ						
63.	ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรตามที่ กำหนดอย่างสม่ำเสมอ						
64.	ปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรให้ เหมาะสมกับงาน						
65.	วางแผนจัดสถานที่ให้บริการตามแผนปฏิบัติงาน ประจำปี						
66.	จัดสถานที่ให้บริการไว้อย่างเหมาะสมตาม แผนปฏิบัติงานประจำปี						

ข้อ	การบริหารในโรงเรียนของท่าน	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
67.	<u>งานบริการ (ต่อ)</u> ตรวจสอบความพร้อมและสำรวจความต้องการ บริการไว้อย่างเพียงพอเหมาะสม						
68.	ปรับปรุง ข้อบกพร่องจากการปฏิบัติงาน						
69.	วางแผนให้มีการแนะแนวและจัดบริการ ห้องสมุด สื่อทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน						
70.	จัดให้มีบริการแนะแนวโดยตรง และจัดบริการ ห้องสมุด สื่อทัศนูปกรณ์อย่างเพียงพอ และ เหมาะสม						
71.	ตรวจสอบและบันทึกการใช้บริการในแต่ละภาค เรียน						
72.	สรุป ปรับปรุง และ พัฒนาการให้บริการ ให้ เพียงพอ และ เหมาะสม						
73.	วางแผนการประเมินผลงานบริการอย่างชัดเจน						
74.	มีการประเมินผลงานบริการอย่างสม่ำเสมอ						
75.	ติดตามผลการประเมินงานบริการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง						
76.	จัดทำรายงานผลการประเมิน และ พัฒนาให้ เหมาะสมกับสมัยปัจจุบัน						

ภาคผนวก จ

มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร สงวนลิขสิทธิ์

แบบการสนทนากลุ่ม

เรื่อง

แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

คำชี้แจง

1. แบบการสนทนากลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทราบแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับงานบริหาร 4 งาน คือ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ โดยศึกษาในทฤษฎีวัฏจักรเดมมิ่ง คือ (1) การวางแผน (Plan) (2) การปฏิบัติ (Do) (3) การตรวจสอบ (Check) (4) การแก้ไขปรับปรุง (Action) ซึ่งการสนทนากลุ่มของท่านจะเก็บเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่านพร้อมทั้งสถานศึกษาของท่าน แต่จะเป็นประโยชน์กับการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลตรงกับความจริงมากที่สุด เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2. แบบการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับงานบริหารงานวิชาการ งานธุรการ งานปกครองนักเรียน และงานบริการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

3. ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 รูป/คน คือ

1. ผู้บริหาร โรงเรียน
2. หัวหน้างาน 4 รูป/คน
3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 กลุ่มสาระ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณ / ขอเจริญพรขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

พระบัณฑิต ศรีชัย

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

*****

1. การบริหารงานวิชาการเพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6
 ท่านมีแนวทางในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่อไปนี้อย่างไร?

ก. การวางแผน

.....

.....

.....

.....

.....

ข. การปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ค. การตรวจสอบประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

ง. การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

2. การบริหารงานธุรการเพื่อการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ท่านมีแนวทางในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่อไปนี้อย่างไร?

ก. การวางแผน

.....

.....

.....

.....

.....

ข. การปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

ค. การตรวจสอบประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

ง. การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. การบริหารงานปกครองนักเรียนเพื่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ท่านมีแนวทางในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่อไปนี้อย่างไร?

ก. การวางแผน

.....

.....

.....

.....

.....

ข. การปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

ค. การตรวจสอบประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

ง. การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

4. การบริหารงานบริการเพื่อการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ท่านมีแนวทางในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนต่อไปนี้อย่างไร?

ก. การวางแผน

.....

.....

.....

.....

.....

ข. การปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

ค. การตรวจสอบประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

ง. การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มของโรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา

ต.ทองเอน อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี

วันจันทร์ ที่ 9 พฤษภาคม 2548 สถานที่ ห้องประชุม

*****

1. พระมหาบรรจง	สุธีโร	ผู้บริหาร โรงเรียน
2. พระมหาสำราญ	ขนต์โก	หัวหน้าฝ่ายปกครอง
3. พระชนธร	คุณาราโม	หัวหน้าฝ่ายบริการ
4. นายโพธิ์ศรี	ยิ้มสวัสดิ์	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
5. พระมหานิก	สหัสสขโย	หัวหน้าฝ่ายธุรการ
6. นายมีเดช	เฮ็งเพ็ง	หัวหน้ากลุ่มสาระสังคม
7. นางสาวสุทธิกานต์	ชิงช่วง	หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย
8. นายนิธินัย	บุคดิจัน	หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
9. พระเอกบดินทร์ธร	ฉนุทธโร	หัวหน้ากลุ่มสาระการงานอาชีพและ

มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะเทคโนโลยี

รายชื่อผู้ช่วยเหลือผู้วิจัย

1. นายพรณรงค์ สิงห์สำราญ	ผู้จัดประเด็นการสนทนากลุ่ม
2. นายสำราญ โคตรสมบัติ	ผู้จัดประเด็นการสนทนากลุ่ม
3. พระบุญรัตน์ สุปญโญ	ผู้บันทึกภาพ / บันทึกเสียง
4. พระมหาวิจิตร สิริธมฺโม	ผู้อำนวยการความสะดวกในการสนทนากลุ่ม
5. พระปราโมทย์ สิริเตโช	ผู้อำนวยการความสะดวกในการสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่มของโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงกรณราชวิทยาลัย

ค.สันทิปป อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

วันจันทร์ ที่ 9 พฤษภาคม 2548 สถานที่ ห้องประชุม “พระธรรมปัญญาจารย์”

*****

1. พระกิตติสารมณี		ผู้บริหารโรงเรียน
2. พระครูสมุห์อุทัย	อสุภาโร	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
3. พระครูปลัดจตุพล	ฉานงุโก	หัวหน้าฝ่ายบริการ
4. พระมหาไพรัช	โชติรัตน	หัวหน้าฝ่ายปกครอง
5. พระมหาคำปุ่น	คุณบุญโย	หัวหน้าฝ่ายธุรการ
6. นายสุเชษฐ์	ชูคง	หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ
7. นายไสว	แววเพชร	หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย
8. นายบัณฑิต	ผ่องผึ้ง	หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
9. นายชัชชัย	ฤทธิ์อุดม	หัวหน้ากลุ่มสาระคณิตศาสตร์

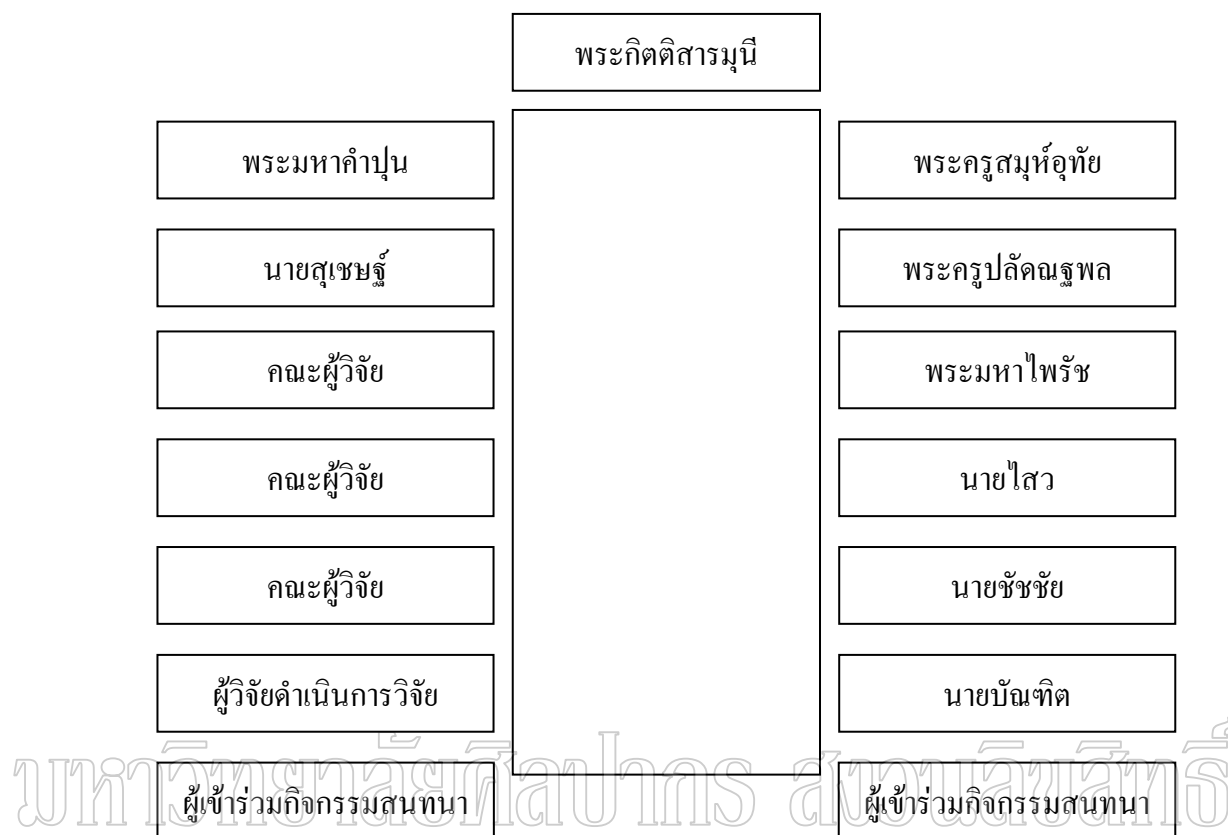
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อผู้ช่วยเหลือผู้วิจัย

1. พระมหาบุญฤทธิ์ สารทมโม	ผู้จัดประเด็นการสนทนากลุ่ม
2. นายพรณรงค์ สิงห์ตำราญ	ผู้จัดประเด็นการสนทนากลุ่ม
3. นายสำราญ โคตรสมบัติ	ผู้บันทึกภาพ / บันทึกเสียง
4. นายวิรัตน์ พันธุ์ไหล	ผู้อำนวยการความสะดวกในการสนทนา
5. พระมหาประสิทธิ์ชัย ปสิทธิโก	ผู้อำนวยการความสะดวกในการสนทนา

แผนภูมิที่ 4 แผนผังการจัดที่นั่งในการสนทนากลุ่มที่โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา

แผนภูมิที่ 5 แผนผังการจัดที่นั่งในการสนทนากลุ่มที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	พระบัณฑิต ปณฺชิตโต (ศรีชัย)
ที่อยู่	60/12 วัดนิเวศธรรมประวัติราชวรวิหาร ถนนปราสาททอง ตำบลบ้านเลน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13160
ที่ทำงาน	โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13160 โทรศัพท์. 0-3526-2138, 0-3526-1219 โทรสาร. 0-3526-2791
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2532	สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านโคกหนองบัว ตำบลบัวคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2535	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ ตำบลบ้านเลน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2538	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ ตำบลบ้านเลน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2542	สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) จาก มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร แขวงบางลำพู เขตบางลำพู กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544	เข้าศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2539	สอนพระพุทธศาสนาที่โรงเรียนแจรงร้อนวิทยา และ โรงเรียนวัดกัลยาณมิตร เขตราษฎร์บูรณะ และ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	วิทยากรอบรมสามเณรภาคฤดูร้อน ที่จังหวัดเพชรบูรณ์
พ.ศ. 2542	สอนที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดนิเวศธรรมประวัติ
- ปัจจุบัน	อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา